

Akadémiai Óvoda és Bölcsőde

ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

2020.

PROGRAMUNK SPECIFIKUMAI

- ✓ A mindennapi nevelőmunka során játékba integrált korszerű, cselekvő felfedező, **alkotó képességet**, kreativitást erősítő tevékenységeket kezdeményezünk komplex módszerrel, melyek **keretét** az évkör mentén haladva, a jeles napok és hagyományos ünnepek határozzák meg.
- ✓ Programunkban, kiemelt szerepet kap a gyermekek élményekre és tapasztalatra építő, azaz tevékenységorientált környezeti nevelése, a környezettudatos magatartásminták, értékek és életviteli szokások átadása, átvétele mellett, a néphagyomány éltetése és a kultúra iránti elkötelezettség elősegítése.
- ✓ A játékos mozgásfejlesztés szerves része a heti egyszeri néptánc tevékenység, minden korosztály számára.

Tartalom

PROGRAMUNK SPECIFIKUMAI	2
BEVEZETŐ	5
KÜLDETÉSNYILATKOZAT	6
I. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEI	7
II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	7
GYERMEKKÉP	7
ÓVODAKÉP	8
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	8
AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	8
1. A gyermekek gondozása, mozgásigényük és testi szükségleteik kielégítése	8
2. A gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása	9
3. A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása	9
Feladataink:	10
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére	11
AZ ÉRZELMI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	12
1. Szeretetteljes, családi légkör biztosítása	12
2. A gyermekek kapcsolatteremtő képességének kialakítása	13
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére	14
AZ ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	14
A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére	15
IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	15
SZEMÉLYI FELTÉTELEK	15
Programunk sikeres végrehajtásához a személyi feltételek	16
TÁRGYI FELTÉTELEK	16
AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	17
1. Napirend javaslat az óvodai programhoz:	17
2. Heti rend javaslat az óvodai program nevelési gyakorlatához	18
V. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	18
VI. A GYERMEKBALESETEK MEGELŐZÉSE	20
VII. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	20
Óvoda — család	20
A kapcsolattartás formái:	20
Óvoda — bölcsőde	21
Óvoda — iskola	21
Óvodánk kapcsolatai más óvodákkal	22
Óvoda — közművelődési intézmények	22
Óvodánk kapcsolatot tart az alább felsorolt intézményekkel	22
Óvodánk egyéb kapcsolatai	22
Kapcsolattartás a fenntartóval	22
VIII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI	23
A PROGRAM TARTALMÁT MEGHATÁROZÓ ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK	23
Jeles napok, ünnepek	23

Hagyományos családi rendezvényeink	23
A PROGRAMOK TARTALMA ÉVSZAKONKÉNT.....	24
IX. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS MEGVALÓSÍTÁSUK	26
JÁTÉK	26
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére	27
VERSELÉS, MESÉLÉS, DRAMATIKUS JÁTÉKOK (NÉPI GYERMEKJÁTÉKOK)	27
A drámajátékok (dramatikus népi játékok) fejlesztő hatásai	28
Beszélgetések	28
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére	28
MOZGÁS	29
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére	29
RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	29
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére	30
ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	31
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére	31
A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	31
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére	36
MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG.....	37
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére	38
A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	38
<i>Módjai</i>	38
X. DIFFERENCIÁLÁS, INKLÚZIÓ, INTEGRÁCIÓ	38
A differenciálás.....	38
Inklúzió	39
Integráció.....	39
A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja	39
A migrációs populáció integrációja.....	43
XI. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ÉS A NEVELŐMUNKÁT KÖZVETLENÜL SEGÍTŐK EGYÜTTMŰKÖDÉSE	44
A nevelőmunkát közvetlenül segítők (dajka, pedagógiai asszisztens) szerepköri feladatai	44
XII. A PROGRAM TERVEZÉSE	44
XII. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG	45
XIII. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	47
XIV. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	49
A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ KÖTELEZŐ SZAKIRODALOM JEGYZÉKE	49
A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ AJÁNLOTT SZAKIRODALOM JEGYZÉKE	49
XV. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK.....	52
XVI. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	53

BEVEZETŐ

Az intézmény neve:	Akadémiai Óvoda és Bölcsőde
Az intézmény címe:	1022 Budapest, Barsi utca 3.
Az intézmény fenntartója:	Magyar Tudományos Akadémia
Az intézmény OM azonosítója:	200731
A fenntartó címe:	1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.
Óvodai csoportok száma:	3

Óvodánk Budapest főváros, II. kerületében, egészséges, zöldövezeti, szép természeti környezetben helyezkedik el. Közelünkben található a Szemlő-hegyi-barlang, a Pál-völgyi-barlang, a budai hegyek, a számos szabadidős tevékenységet lehetővé tévő Millenáris Park és a Marczibányi téri Művelődés Központ. Az óvoda tömegközlekedéssel jól megközelíthető helyen, a Mechwart ligettől néhány percre található.

Csoportszobáink tágasak, világosak, közvetlen kertkapcsolatosak, mindegyikben van sófal.

A csoportszobákon belül tagoljuk a játéktérket, hogy módjuk legyen a gyermekeknek a tanulásra, a csendes elvonulásra, a meseolvasásra, a szerepjátásra illetve legyen hely a körjátékozásra, a nép gyermekjátékokra, mozgásra és a közös tevékenykedésre.

Berendezésük: a gyermekek számára elérhető magasságú játékpolicok, játszószőnyeg, szerepjátékra lehetőséget adó babakonyha és babaszoba (két csoportban a galérián), olvasósarok, a vizuális alkotást, rajzolást egész nap lehetővé tévő alkotósarok asztalokkal, természet- és élősarok, esztétikus bútorzat.

Ősfákkal teli udvarunk árnyas. Domboldalainkon, olyan lehetőségeket alakítottunk ki, hogy a gyermekekkel közösen gondozhassunk egy kisebb zöldségeskertet és egy fűszernövényest. Tavasszal és ősszel a teraszon és az ablakok párkányán elhelyezett ládába ültethetnek a gyermekek virágpalántákat, virághagymákat. Az óvodánkba járó gyermekeknek egész évben lehetőségük van megfigyelni, hogyan alkalmazkodik a természet (állatok és növények) az évszakok változásaihoz, miből lesznek és hogyan fejlődnek a zöldségek, az ételekbe és illatosításra használt fűszerek, hogy viselkednek a madarak (a fákra elhelyezett madáretetők okán) a különböző időjárási viszonyok közt. A kertgondozáshoz gyermekméretű kerti eszközök állnak rendelkezésre. A kertben lévő komposztládában gyűjtjük pl. a kerti munka során keletkező bió hulladékot. Udvarunk mentes a legtöbb allergiát és esetleges mérgezést illetve sérülést okozó növényektől.

Jól felszerelt kültéri játszótérrel rendelkezünk. Mászóházak, csúszdák, négy homokozó és hinta biztosítja a gyerekek számára a változatos szabadtéri tevékenységeket. Udvari játékaik környezetbarát anyagból készültek, és többféle módon hozzájárulnak a gyermekek mozgásfejlődéséhez. A szabadlevegőn történő futkározáshoz, kocogáshoz megfelelő füves, a kerékpározáshoz, rollerezéshez és motorozáshoz pedig, térkövezett területet biztosítunk. Gumitéglával leburkolt területünk az esésvédelmet szolgálja, de a szervezett mozgásfejlesztés színtere is.

Az állandó folyadékpótlási lehetőséget kültéri ivókúttal is biztosítjuk a gyermekek számára.

A családi nevelést kiegészítő, a szülőkkel szorosan együttműködő óvodai programot készítettünk.

Óvodánk komplex és egész napon áthúzódó, pedagógiai tevékenységrendszere, és a programszempikummal koherens tárgyi környezete segíti a gyermekek hagyományismeretének, környezettudatos magatartásának kialakulását. A mindennapi tevékenység rendszerünk része a környezettel, a hagyomány éltetésével kapcsolatos értékek felismertetése és azok megóvásának hangsúlyozása.

Programunkban az egészséges életmód fontos eleme az egészséges táplálkozási szokások kialakítása valamint a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása a mindennapi mozgásos tevékenységek által.

Óvodai rendezvényeink a családok közösségi életét is gazdagítják.

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

*Ha a kisgyermek szabadon nyúl a tapasztalatokért, átéli az életet.”
(Kempelen Farkas))*

Az óvoda a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.

Fő célkitűzéseinket a humán pedagógiai, inkluzív nevelési szemlélet hatja át, melynek fontos eleme, hogy az intézményünkben létrejövő szakmai munka értékes alapot nyújthasson minden gyermek számára a saját, egyéni szinten történő harmonikus fejlődéséhez, személyiségének kibontakoztatásához az óvodáskor szenzitív időszakában.

További törekvéseink között szerepel, hogy gyermekeink a tudatos, projekt alapú néphagyomány-éltető, komplex pedagógiai tevékenységeink által sok örömben, szeretetben, elfogadásban és sikerélményben részesüljenek. Ezzel a pedagógus attitűddel támogatjuk mély, érzelmi biztonságot adó, kulturális alapokon fejlődő testi- lelki egészségüket, kreatív önkifejezésüket. A személyiségfejlődéshez és az ismeretszerzéshez szükséges kompetenciák fejlesztését - többek között – a művészetek gazdag eszköztárával (pl.: népművészet, népmesék és kortárs gyermekirodalom, néptánc, népi dramatikus játékok, autentikus népzene és világzene, képzőművészet stb.) segítjük.

Differenciált tervezőmunkáink lehetővé teszik a gyermekek egyénre szabott felzárkóztatását, illetve a kiemelkedő képességekkel rendelkező (tehetségvárományos) gyermekek további fejlesztését, gazdagítását.

Intézményünkben fontosnak tartjuk a „gyengéd átmenet” biztosítását mind a bölcsődéből az óvodába, mind az óvodából az iskolába történő váltásnál.

Szeretnénk, ha az intézményünkben nevelkedő gyermekek a múltból táplálkozó, stabil értékrenddel rendelkeznének, amely segíti pozitív jövőképük alakulását.

Nevelési hitvallásunk:

„Minden gyermek abban fejlődik a legjobban, amiben jól érzi magát” s mi ehhez teremtjük meg a körülményeket!

ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEI

- Szeretetteljes, családi, biztonságot adó, tevékeny, élményekben gazdag, óvodai élet megteremtésére törekszünk, melyben biztosítjuk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelés rendszerében elsődleges a játék (ezen belül is a szabad és kreatív játék), valamint a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítése, mely áthatja a gyermekek egyéb tevékenységeit.
- Pedagógiai programunk a családi nevelés kiegészítője.
- Célunk a családok aktív bevonása az óvodai nevelőmunkába, melynek kereteit rendezvényeink adják.
- Célunk, hogy nevelésünk hatására a gyermekek önmagukhoz képest fejlődjenek, kreativitásuk szabadon kibontakozzon.
- Nevelési célunk, hogy a cselekvő, felfedező tevékenységeken keresztül a gyermekek életkoruknak megfelelő ismereteket, tapasztalatokat szerezzenek és értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitásuk fejlődjön.
- Célunk, hogy leljenek örömet a felfedezésben, az ismeretszerzésben, szeressék és védjék a természetet, vegyék észre és csodálkozzanak rá mindenütt a szépre, legyenek jártasok a hagyományaink ismeretében.
- Már egészen kicsi koruktól kezdve önállóságra szoktatjuk a gyermekeket, és ezzel megadjuk nekik az “ezt is tudom” örömezt, és elősegítjük önbizalmuk fejlődését.
- Célunk, hogy pedagógusaink példamutató magatartással és a megfelelő környezet kialakításával biztosítsák az egészséges életvitelt, a környezettudatos magatartást, a gyermekek, **erkölcsi, közösségi nevelését**, szocializációját, képességeik fejlesztését, érzelmi világuk gazdagítását, a szép iránti vonzalmuk és a hagyományok éltetésének kialakítását.
- Célunk olyan harmonikus gyermekközösség kialakítása, amelyet egymás elfogadása, kölcsönös megértése, tisztelete és szeretete hat át.

I. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

GYERMEKKÉP

Óvodai nevelésünk abból a tényből indul ki, **hogy az ember, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.**

- A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés és a környezeti hatások egyaránt befolyásolják. Éppen ezért a gyermeknek életkoronként, (életkori szakaszonként) és egyénenként is változó testi, lelki szükségleteit elégítjük ki óvodánkban.
- Gyermekközpontú óvodai nevelésünkben a gyermeki személyiség szabad kibontakoztatására törekszünk, hogy a gyermekek
  - ✓ megfelelő kommunikációs képességekkel rendelkezzenek.
  - ✓ környezetbarát szokás-és normarendszerrel rendelkezzenek.
  - ✓ kreatívan, bátran mondják el véleményüket, bizalommal forduljanak társaikhoz és az őket körülvevő felnőttekhez.

- ✓ szerezzenek sokféle közvetlen tapasztalatot, élményt, amelyek hozzájárulnak harmonikus testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődésükhöz, hogy az iskolai életmódra alkalmassá váljanak.
- ✓ az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés terén megfelelő szokásokkal ismerkedjenek meg
- ✓ személyiségük szabad kibontakoztatásához válják az önkifejezésük legfőbb formájává a játék, a játékban teljesedjék ki kreativitásuk.
- ✓ testtartásuk, járásuk (mozgáskultúrájuk) legyen harmonikus.
- ✓ ismerjék és ápolják mindazokat a hagyományokat, ünnepeket, melyeket óvodánkban ápolunk, éltetünk (évszakokhoz fűződő hagyományos ünnepek, jeles napok, az óvodánk által kialakított hagyományok).
- ✓ szerezzenek ismereteket az önkifejezés módjairól, mozgás és művészeti tevékenységekről.
- ✓ **egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljenek, s meglévő hátrányaik csökkenjenek.**

Óvodai nevelésünk alapelve, hogy nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

ÓVODAKÉP

- A családi nevelésre építve, azt kiegészítve óvodai nevelésünk célja, hogy a gyermekek többsége óvodáskor végére elérjék az iskolai élethez szükséges megfelelő értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségi szintet.
- Pedagógiai programunkban meghatározzuk azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését.
- Mindezt szeretetteljes, nyugodt, derűs légkörben, melyben a gyermeki személyiséget az elfogadás, a tisztelet és a megbecsülés övezi.
- Óvodánk óvó, védő funkciójában rendszeresen együttműködik az egészségügyi intézményekkel, (gyermekorvossal, védőnővel, fogászattal), a pedagógiai szakszolgálattal és a gyermekjóléti szolgálattal.
- Különös gondot fordítunk a gyermekbalesetek megelőzésére.
- A szociális és ellátó funkció keretében a gyermekek gondozása esztétikus óvodai környezetben valósul meg, melyhez egészséges napirend járul.
- A nevelő, személyiségfejlesztő funkcióban kiemelt szerepet kap a kommunikáció-fejlesztés.

II. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

1. A gyermekek gondozása, mozgásigényük és testi szükségleteik kielégítése

- A gyermekek gondozásának alapvető feltétele, a gyermek-felnőtt közötti meghitt, elfogadó viszony.
- Óvodapedagógusaink a pedagógiai munkát közvetlenül segítő dajkákkal együtt, a fokozatosság betartásával törekednek arra, hogy a gyermekek egyre önállóbbak legyenek.

- Tudomásul vesszük, hogy a gyermekeknek egymástól eltérő étkezési szokásaik vannak. Arra törekszünk, hogy a család segítségével megismerjük és elfogadjuk a gyermekek étkezési szokásait. Később fokozatosan ösztönözzük a gyermekeket a különböző változatos és egészséges ételek elfogyasztására (zöldség-gyümölcsnapok).
- Az gyermekek heti étrendjét dietetikus szakemberrel állítatjuk össze, annak érdekében, hogy a vitamindús, zöldségekben, gyümölcsökben gazdag, kellő fehérjét tartalmazó, zsírszegény étrendet tudjunk biztosítani.
- A testápolási tevékenységekhez olyan feltételeket teremtünk, hogy a gyermekek fokozatosan önállóan végezhessek el az ezzel kapcsolatos feladataikat.
- A mindennapi szabad és szervezett mozgás fontos eleme pedagógiai programunknak, melyre a csoportszobákban és a játszó udvaron egyaránt lehetőséget biztosítunk.

2. A gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

- Az óvodában megbetegedett gyermekkel fokozottabb gondoskodással foglalkozunk, mind addig, amíg a gyermek szülei meg nem érkeznek.
- A gondozási feladatok ellátásánál is legfontosabb szempontnak tartjuk a gyermekekkel való tapintatos, szeretetteljes bánásmódot, a szülőkkel pedig a jó emberi kapcsolat kiépítését.
- A gyermekek egészséges életmódját a változatos **egészségfejlesztő testmozgással** biztosítjuk.

3. A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.

- Óvodánk helységeinek kialakítása a gyermekek egészséges életmódját szolgálja.
- A csoportszobák és az egyéb foglalkoztató helységek esztétikus díszítése adja a megfelelő környezetet a harmonikus személyiségfejlesztéshez.
- Az óvodánk udvarán minden gyermek biztonságosan használhatja a mozgásfejlesztő játékokat.
- A gyermekek szabadtéri tevékenységei alatt is mindig gondoskodunk megfelelő mennyiségű ivóvízről.
- Az óvoda helyiségein tükröződik az óvodapedagógusok és dajkák esztétikai kultúrája. Ízléses, természetes anyagokból készült díszekkel, a hagyományos ünnepek, jeles napok tartalmának megfelelően történik a helyiségek dekorálása.
- A csoportszobák belső terét úgy alakítjuk ki, hogy a különböző tevékenységeknek legyen állandó helye, úgynevezett „kuckókat” képeztünk, melyek lehetőséget adnak a mikro-csoportos elmélyült játékokra és változatos tevékenységekre.

Óvodánkban a mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek, egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, az egészséges életmód, a testápolás, **a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás**, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítására.

- 1) az egészséges táplálkozásra,
- 2) a mindennapos testnevelésre, testmozgásra,
- 3) a testi és lelki egészség fejlesztésére
- 4) a bántalmazás és a bármilyen erőszak megelőzésére,
- 5) a baleset-megelőzésre és elsősegélynyújtásra,
- 6) a személyi higiéniére terjed ki.

Célunk a gyermekek testi és lelki egészségének erősítése, komfortérzésének megteremtése. Az egészségmegőrzésre és a betegségek megelőzésre nagy gondot fordítunk a szülők, a családok aktív bevonásával szervezett programok keretében is. (pl. családi egészségnap, felvilágosító előadás stb). Az életmód kialakulásában meghatározó a család szerepe. Valljuk, hogy az egészséges életmódot az óvodáskorú gyermek a környezetétől sajátítja el, tapasztalatok, tevékenységek gyakorlása, ismeretszerzés során.

Óvodánkban a helyes szokásrendszer kialakításával, erősítésével és az alkalmazotti közösségünk modellszerepével, viselkedésével pozitív hatást kívánjuk gyakorolni a gyermekekre.

Feladataink:

- A gyermekek önmaguk és környezetük tisztasága és esztétikuma iránti igényük fejlesztése
- Higiénikus szokások, szabályok megerősítése, kialakítása, az egész nap folyamán történik, ahol az önállóságra való ösztönzés és a pozitív megerősítés módszerét alkalmazzuk.
- Tisztálkodás, WC-használat, kézmosás, törülközés, fésülködés, fogápolás helyes, rendszeres végzésére nevelés az egészség megóvása érdekében történik, az intimitás tiszteletben tartásával és a nemi identitás figyelembevételével.
- Megteremtjük, hogy olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen a gyermek, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, kompetenciájához, fejlődési üteméhez.
- A tevékenységekhez nyugodt, sűrűtérmentes légkört teremtünk (csoportszobákban udvaron és más helyiségekben) ügyelve a hőmérséklete, a szellőztetésre, fényviszonyokra, páratartalomra, zajtartalomra.
- Az étkezési kultúra alakítása- és erősítésekor a gyermekközösség mintaadó erejére is építünk.
- A korszerű táplálkozásra a közétkeztetésben is törekszünk, ami különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a nyers és párolt zöldségek, gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésében nyilvánul meg.
- Az ivóvíz fogyasztására egész nap folyamán lehetőséget teremtünk, ösztönözzük a gyermekeket az elegendő mennyiségű vízfogyasztásra.
- A sófal adta lehetőségeket a gyermekek óvodai tevékenységeinek szervezésekor maximálisan kihasználjuk.
- A pihenés feltételeinek megteremtése az egyéni és közösségi érdekek összehangolásával történik, figyelembe véve a gyermekek életkorából fejlettségéből adódó különbségeket.
- Délutáni pihenést segíti a rövid mese- vagy a halk zene vagy altatódal, énekhallgatás.
- A zavartalan pihenés érdekében biztosítjuk a megfelelő méretű ágyneműt, takarókat, és az „otthont jelentő”, és balesetveszélyt nem rejtő „játékalvókák” használatát.
- A szabad levegőn való tartózkodás fontos eleme a napirendünknek.
- A túlzott UV-sugárzásra, a légszennyezettség veszélyeire figyelve tartózkodunk a szabadlevegőn.

- Fontosnak tekintjük, hogy a gyermek cipője megfelelő minőségű, állagú és biztonságos legyen.
- A mindennapi mozgásnál (kiemelten a nyári időszakban) a mezítláb való mozgást is alkalmazzuk, amennyiben a terem vagy a terep erre lehetőséget biztosít.
- A mindennapos spontán és szervezett mozgás kiemelt szerepet kap a nevelési rendszerünkben.
- Mozdásfejlesztésünk szerves eleme a néptáncoktatás.
- Rendszeres orvosi ellátás szervezése, szűrővizsgálatok
- Rendszeres egészségügyi szűrés: tartás, hallás, látás, fogászat, belgyógyászat.
- Pozitív viszonyulások kiépítése az orvossal, a gyógyító eljárással kapcsolatban
- Prevenció és korrekció szükségességének felmérése.

Óvodánkban folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse az óvodásgyermekek kiegyensúlyozott pszichés fejlődését, támogassa a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan, tisztálkodnak, megfelelően és alaposan mosnak fogat, fésülködnek
- Zsebkezdőjüket önállóan használják
- Önállóan eldöntik, hogy miből mennyit fogyasztanak. Önállóan töltenek vizet (folyadékot) maguknak
- Készségszinten használják az étkezéshez szükséges evőeszközöket.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Megfelelően használják a „kérem, köszönöm” szavakat.
- Önállóan öltöznek, ruhájukat képesek ki-be gombolni. Cipőjüket be tudják fűzni, kötni.
- Környezetükben a szokásrendszernek megfelelően rendet tartanak, raknak.
- Egészségtudatos magatartás kialakítása, zöldség-gyümölcsfogyasztás megkedveltetése

Egészségnevelési programok, tevékenységek

	<i>Program/tevékenység megnevezése</i>	<i>Tartalom</i>	<i>Időszak</i>	<i>Résztevők köre</i>
1.	Közös szöszölések <i>játszódélután</i>	hagyományos eszközök sportvetélkedője	évszaknak megfelelő időpontok	óvodásgyermekek, szülők, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
2.	Zöldség, gyümölcsnapok	egészséges táplálkozási szokások	hetente 5x	óvodásgyermekek, szülők, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
3.	Óvodai kiránduló nap	a gyaloglás, mint mozgásforma megszerettetése	évszaknak megfelelő időpont	óvodásgyermekek, szülők, óvodapedagógusok,

				nevelőmunkát segítők
4.	Családi sportnap az Alapítvánnyal	különbéle sportjátékok megszerettetése	évente 1x	óvodásgyermek, szülők, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
5.	Szülői beszélgetőkör	gyermeknevelés buktatói, lelki egészségvédelem	évi kettő vagy három alkalom	óvodásgyermek, szülők, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
6.	Sportoljunk együtt, Pünkösdkirályválasztás erőpróbákkal	erőpróbák, hagyományos sporteszközök (ősi magyar harci, - vadász módszerek)	évente 1x	óvodásgyermek, szülők, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
7.	Egészségmegőrző életmód kampány-egészségét (pl.: BLUMM program)	felvilágosító előadások dietetikus, orvos, védőnő, fogorvos	évente 1x tavasz vagy ősz	óvodásgyermek, szülők, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
8.	Erdőjárás	életközösségek terepi tapasztaltatása	évszakonként, életkoronként többször	óvodásgyermek, szülők, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők

AZ ÉRZELMI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normái alapján.

1. Szeretetteljes, családi légkör biztosítása.

- Családias légkörben zajlik óvodai életünk, ennek előfeltétele, hogy óvodapedagógusaink, és a dajkák barátságos, otthonos környezetet teremtsenek a gyermekeknek.
- **Programunk megvalósításának fontos feltétele, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés, a hagyományok ismerete jellemezze.**
- Az egyes csoportoknak önálló, de egymáshoz kapcsolódó szokásrendszere van, amely elmélyíti a gyermekek közösséghez való tartozásának érzését.
- A csoportszobákban a gyermekek rajzainak saját, jellel ellátott helyet biztosítunk, mellyel el kívánjuk érni, hogy a gyermekek a közösségen belül is, mint egyén, nagy hangsúlyt kapjanak.
- Óvodánkban az „elfogadás” ideje alatt a gyermekek fokozatosan ismerkednek az óvoda épületével, az őket körülvevő felnőttekkel és gyermekekkel. Kezdetben minden megnyilvánulást természetesnek vesszük. Nagyfokú gyöngédséggel és türelemmel vesszük körül a gyermekeket, hogy hozzásegítsük őket az új környezet fokozatos elfogadásához.

- A gyermekek óvodánkba behozhatják magukkal a kedvenc tárgyaikat (mese párna, kedvenc plüss figura), hogy az otthonosságot és a biztonságérzetet ezek a tárgyak is erősítsék.
- A gyermekek neveléséhez a szülőkkel, bizalommal teli kapcsolatra törekszünk.
- Közösségfejlesztő pedagógiai munkánkban az odafigyelést, a meghallgatást fontosnak tartjuk, a gyermekeket a saját érzéseinek elmondására, mások érzéseinek meghallgatására ösztönözzük.
- **Óvodánk egyszerre kívánja elősegíteni a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, teret engedve az önkifejező törekvéseinek.**
- **Alapelvünk, hogy a gyermeket annak elfogadására, megértésére neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól.**
- **Fontosnak tartjuk, a szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlását, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozását.**
- **Óvodánk a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretetet és a szülőföldhöz való kötődés alapja.**

2. A gyermekek kapcsolatteremtő képességének kialakítása

- Családias légkörünk elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását, mindehhez gazdag, cselekvő felfedezettető tevékenyedő életet biztosítunk.
- Közös kirándulásokon, kulturális és egyéb programokon együttes élményekkel erősítjük a közösség formálódását. A egyes csoportjainkban arra törekszünk, hogy a kortárs kapcsolatokat is erősítsük.
- Programunk alapelve, hogy az óvodapedagógusaink tudatosan és tervszerűen irányítói és társai is egyben a gyermekek mindennapjainak.
- A gyermekcsoportok előtt álló feladatokat a gyermekek egyéni sajátosságainak, előzetes tapasztalatainak figyelembe vételével alakítjuk ki.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely **a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek**, a hazaszeretetet, a szülőföldhöz és **családhoz** való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

3. Erkölcsi normák megalapozása az óvodáskorban

Programunkban nem csak, hogy el kell viselni a „másságot”, de együtt élünk a sokszínűséggel, sőt örülünk a többértékűségből fakadó színes életlehetőségeknek. Ez pedig nem más, mint az eltérő szokások, nyelvek, kultúrák, életmódok, műveltségek, anyagi lehetőségek összeegyeztetése azon a szinten, amely szinten egy csoport (esetünkben egy gyerekcsoport) együtt kell, hogy éljen napi több órán át. Nem célunk az eltérő értékek összemossa, egyesítése, nem célunk az, hogy mindenki egyforma legyen, de célunk az együttműködés, a jó közérzet, a cselekvésre (játéokra) készítő légkör kialakítása.

Véleményünk szerint csak az az óvodai csoport válhat közösséggé, amelyikben minden egyes gyermek önmagában biztos, önálló és mindenkinek vállalható szerepet tölt be. Egyént nevelünk tehát, de az egyén érdekei csak a „másik” összefüggésében ér valamit,

csak a többiekkel való relációjában válik jelentőssé. A „mi-tudatban” benne van „én-tudat” is, az „én-tudat” pedig, adott esetben, „mi-tudattá” alakulhat.

Nevelésünk szerint a szokásrend kialakítása, és az azokhoz való alkalmazkodás az óvodai erkölcsi nevelés alapja. Az egyes szokások, együttélési normák „betartatása” tehát nem azonos időben zajlik az azonos életkorú gyerekeknél sem, viszont az egyes értékek, szabályok felnőtt általi megítélése azonos kell, hogy legyen. A „kettős mérce” eleve ellentmond az erkölcsnek. Ezért pl. mindenképpen fel kell venni a szemetet a földről, mindenképpen segíteni kell, ha valaki elesik stb. A differenciálás tehát abban nyilvánul meg, hogy kitől, milyen szinten várjuk el ezeket a cselekedeteket. Véleményünk szerint az egyes reakciók megerősítése, illetve a sajnálkozás, ha az adekvát cselekvés elmarad, segítheti és meggyorsíthatja a belsővé válást. Véleményünk szerint az igazán hatékony dicséret a megelégedés, az öröm és sosem a tárgyi jutalom, mint ahogy a szokások elmaradásánál vagy be nem tartásánál sem jó, ha büntetést kapnak a gyerekek. A többiek, a gyerekcsoport tagjai amúgy is kifejezik az egyes cselekedetekhez való viszonyukat, ami szintén a pozitív vagy negatív megerősítés egy szocializált formája, és ez az állapot már maga a közösségi érzés állapota.

Nevelésfilozófiánk szerint ebben az életkorban elegendő ha az erkölcsiség az egymásra figyelésben, az együttműködésben, segítségadásban megnyilvánul, illetve néhány együttélési szabály betartásában. (köszönés, játékeszközök helyrerakása stb.) A normák kialakulása és alkalmazása a mindennapok része, áthatja magát a gyermeki életet.

Ebben a teljesítményközpontú, elanyagiasodott és individualizált világunkban fontosnak tartjuk a gyerekek erkölcsi fejlődésének elősegítését.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekeknek belső igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvés szokásainak, szabályainak betartása. Egymást megkérlik a szabályok betartására.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktushelyzetekben társaikkal egyezkednek, megbeszélik a problémát.
- Érdeklődnek társaik iránt.
- A csoportba érkező társaikat, felnőtteket és vendéget köszönéssel, érdeklődéssel fogadják.
- Ismerik saját képességeiket, de meg tudják fogalmazni hiányosságait is.
- A gyermeknek életkorának és fejlettségének megfelelően vannak ismeretei a szűkebb és tágabb környezetéről amely **a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek**, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és **családhoz** való kötődés alapja.
- A gyermek rá tud csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

AZ ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés célja az anyanyelv szeretete, ismerete a kommunikációs kedv fenntartásával, továbbá az inger- és élmény gazdag környezet megteremtésével, az érzékelés észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, **alkotóképesség**, és a mozgás fejlődésének folyamatos biztosítása. **Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.**

- Az óvodapedagógusok feladata az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel.

- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve tervezzük és szervezzük a mindennapi játékba integrált komplex tevékenységeket, melyben arra törekszünk, hogy a gyermekek sok érzékszervre ható és közvetlen tapasztalatszerzés útján jussanak új ismeretekhez továbbá a gyermekek változatos tevékenységeket végezzenek, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Feladatunk a gyermekek spontán és szervezett formában szerzett ismereteinek bővítése, rendszerbe foglalása.
- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére megfelelő figyelmet fordítunk.
- Az értelmi nevelésben további feladataink: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Kialakul a gyermekek feladattudata, tudásvágya
- Képesek a tartós figyelemkoncentrációra
- Fogalmi gondolkodásuk kialakulóban van
- Teret adnak alkotó képzeletüknek, fantáziájuknak
- Mozgásuk összerendezetté, finommotorikájuk fejletté válik
- Az értelmi képességük életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően fejlődik (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás)

III.AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

SZEMÉLYI FELTÉTELEK

- Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik, oly módon, hogy a teljes nyitva tartás ideje alatt a gyermekekkel minden csoportban óvodapedagógus foglalkozik, óvodapedagógusonként és csoportonként összesen napi két óra átfedési idővel.
- **Az óvodánkban a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétel.**
- A pedagógiai munkához szükséges az óvodapedagógusok napi 2 óra átfedési ideje, tekintettel a mikro-csoportos és párhuzamos tevékenységek, a differenciált nevelőfejlesztő tevékenység, a kulturális programok valamint a környező világ megismerése célját szolgáló séták, kirándulások, megszervezésére.
- Munkatársaink személyiségvonásainak legfontosabb jellemzői: elfogadás, hitelesség, tapintat és az empátia.
- **Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt, egymást támogató munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.**

- Óvodapedagógusaink nyitottak az önművelésre, a továbbképzésekre, az így megszerzett ismereteket hatékonyan osztják meg a tudásmegosztás színterein, építik be a mindennapi nevelőmunkába.
- A program megvalósításához szükséges továbbképzések témáját, és a továbbképzésekben résztvevő óvodapedagógusok névsorát, az éves továbbképzési terv tartalmazza.
- A pedagógiai munkában a tevékenység szervezés, a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megteremtéséhez bevonjuk a pedagógiai munkát közvetlenül segítő dajkákat is.

Programunk sikeres végrehajtásához a személyi feltételek

BEOSZTÁS	LÉTSZÁM (fő)
Intézményvezető	1
Intézményvezető-helyettes	1
Óvodapedagógus	a teljes nyitva tartás ideje alatt a gyermekekkel minden csoportban óvodapedagógus foglalkozik, óvodapedagógusonként és csoportonként összesen napi két óra átfedési idővel.
Dajka vagy helyette gondozónő és takarító együtt	4
Pedagógiai asszisztens	3 óvodai csoportonként 1
Óvodatitkár	3 óvodai csoportonként 1
Fűtő/karbantartó	1

TÁRGYI FELTÉTELEK

Az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde intézményének, óvodai szakmai egysége: 3 óvodai csoport, maximális férőhelyszám: 75 fő

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai programunk megvalósításához szükséges, jogszabályban rögzített tárgyi feltételekkel.

A pedagógiai munkánk megvalósulását segítik a következők:

1. Világos, esztétikusan berendezett csoportszobák
2. Tágas, zöld udvar, ősfákkal
3. Tornaszoba

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE**1. Napirend javaslat az óvodai programhoz:**

Nyitástól – ebédig	Szabad játék Folyamatos reggeli (előtte és utána testápolási teendők)
(5-35 perces csoportos foglalkozások szervezése)	Játékba integrált tanulás benne, az óvodapedagógus által kezdeményezett cselekvő, felfedező, komplex játékos tevékenységek - beszélgetés - verselés, mesélés , dramatikus játék (drámajáték), bábjáték - rajzolás, festés , mintázás, kézimunka - ének, zene, énekes játék, gyermektánc - a külső világ tevékeny megismerése, benne matematikai tartalmú tapasztalatszerzés Szabad játék és játékos mozgás a csoportszobában/szabadban Mindennapos szervezett mozgásos játék, heti 1 néptáncoktatás
Ebéd (kb. 12-kor)	Testápolási teendők Ebéd Testápolási teendők
Ebéd után – Uzsonnáig (kb.12:30-14:30)	Mese Pihenés, folyamatos felkelés
Uzsonna (kb.14:30-tól)	Testápolási teendők Uzsonna Testápolási teendők
Uzsonnától- Az óvoda zárásáig (kb.15:00-tól)	Szabad játék Mozgásos játékok a csoportszobában és a szabadban Választható párhuzamos tehetséggondozó gazdagító tevékenységek

Cselekvő, felfedező kezdeményezett, komplex játékos tevékenységek (Játékba integrált tanulás)

- A tevékenységeket nem választjuk szét foglalkozási ágakra, hanem valljuk, hogy „minden – mindennel” összefügg.
- Az egyes művészeti területek szorosan összekapcsolódnak, témájukat az évszakok és az ünnepek, megemlékezések, különös tekintettel a hagyományos ünnepek és jeles napok, a hagyományéltető szellemiségre, határozzák meg.
- A szervezett tanulás munkaformái: frontális, csoportos (makro/mikro), páros, egyéni
- A nap folyamán a szabad játék biztosítása mellett, **5-35 perces csoportos foglalkozások szervezése**: 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete: kb. 30 perc, 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete: kb. 40 perc, 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete: kb. 60 perc

- A programot projektszerű tervező, szervező munkával valósítjuk meg.

2. Heti rend javaslat az óvodai program nevelési gyakorlatához

A hét 5 napjából: 4 nap játékba integrált tevékenység komplex módszerrel
                                 1 nap „kiemelt mozgásos” nap/néptánc

IV. A GYERMEKVÉDELEMSEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, ellátásával, törvényes képviselőnek biztosításával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

A gyermekjogi képviselő ellátja a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermek törvényben meghatározott jogainak védelmét. A gyermekjogi képviselő kiemelt figyelmet fordít a különleges vagy speciális ellátást igénylő gyermek védelmére.

A gyermekjogi képviselő figyelemmel kíséri az óvodában folyó gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységet, segíti a gyermeki jogok érvényesülését.

A gyermekjogi képviselő indokolt esetben megkeresi az óvoda fenntartóját, illetve szükség szerint a gyermek érdekében a gyámhatóságnál eljárást kezdeményez.

Az óvoda közreműködik a gyermekek veszélyeztettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekjogi képviselővel, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

A nevelési intézmény vezetője felel a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a gyermekvédelmi jelzőrendszernek a köznevelési intézményhez kapcsolódó feladatai koordinálásáért.

Ha az óvoda a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem területen működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

Az óvodával állandó kapcsolatot tart fent a szociális segítő, aki a II. kerületi Önkormányzat Család és Gyermekjóléti Központjának munkatársa.

Nevelési intézményben a pedagógus számára a kötött munkaidőnek neveléssel le nem kötött részében a gyermekvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtása rendelhető el.

A nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatjuk a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségének helyéről, idejéről.

Gyermekvédelmi felelős tevékenysége:

Kapcsolattartás

- Az óvoda dolgozóival- óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztens, dajka
- A szülőkkel, a családokkal
- A segítő intézményekkel
- A szociális segítővel

Tájékoztatás és az információ közvetítése

- Ismeri a segítő intézmények feladatait, a tanácsadó és szolgáltató hálózat tagjait, elérhetőségeiket, kapcsolattartó személyeket. Erről folyamatosan tájékoztatja az óvodapedagógusokat, és a szülőket (faliújságon, szülői értekezleten, fogadóórán)

Programok szervezése

- Tájékoztatót tart különböző kedvezmények igénybevételének lehetőségeiről (feliújság, szülői értekezleten a pedagógusok által, honlapon)
- Szükség esetén, prevenciós és szabadidős programokat szervez a családoknak.

Jelzőrendszer működtetése

- Felmérést készít a veszélyeztetettség felmérő táblázat segítségével a hátrányos, és veszélyeztetett gyermekről az óvodában
- Tervezi és szervezi az esetmegbeszéléseket.
- Anamnézist készít a szülővel, környezettanulmányt végez.
- Dokumentálja az esetmegbeszéléseket, nyomon követi az intézkedéseket.
- Kapcsolatot tart a szociális segítővel.
- Részt vesz a jelző rendszeri értekezleteken, esetkonferencián, esetmegbeszélésen.

A gyermekvédelmi felelős köteles a gyermekekről szóló belső dokumentációt szolgálati titokként kezelni, személyiségi jogait, adataikat a mindenkor hatályos adatvédelmi és személyiségi jogokat védő törvények tiszteletben tartásával kezelni.

Ha a gyermek az óvodai foglalkozásról távol marad, mulasztását igazolnia kell.

A mulasztást igazoltnak kell tekinteni, ha a gyermek a szülő írásbeli kérelmére - a házirendben meghatározottak szerint engedélyt kapott a távolmaradásra.

Ha a gyermek távolmaradását nem igazolják, a mulasztás igazolatlan.

Ha a gyermek az Nkt. 8. § (2) bekezdése alapján vesz részt óvodai nevelésben, és egy nevelési évben igazolatlanul öt nevelési napnál többet mulaszt az óvoda vezetője - a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendeletben foglaltakkal összhangban - értesíti

a) óvodás gyermek esetén a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot és a gyermekjóléti szolgálatot,

Az értesítést követően a gyermekjóléti szolgálat az óvoda bevonásával haladéktalanul intézkedési tervet készít, amelyben a mulasztás okának feltárására figyelemmel meghatározza a gyermeket veszélyeztető és az igazolatlan hiányzást kiváltó helyzet megszüntetésével, a gyermek óvodába járásával kapcsolatos, továbbá a gyermek érdekeit szolgáló feladatokat.

Ha a gyermek az Nkt. 8. § (2) bekezdése alapján vesz részt az óvodai nevelésben, és az igazolatlan mulasztása egy nevelési évben eléri a tízenegy nevelési napot, az óvoda vezetője a mulasztásról tájékoztatja az általános szabálysértési hatóságot.

Ha a gyermek az Nkt. 8. § (2) bekezdése alapján vesz részt az óvodai nevelésben, és igazolatlan mulasztása egy nevelési évben eléri a húsz nevelési napot, az óvoda vezetője haladéktalanul értesíti a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 247. § c) pontja szerinti szabálysértési tényállás megvalósulásához szükséges mulasztás mértéke az adott nevelési évben összesen az Nkt. 8. § (2) bekezdése alapján óvodai nevelésben részt vevő gyermek esetén tizenegy nap

V. A GYERMEKBALESETEK MEGELŐZÉSE

- Az év megkezdésekor, illetve szükség szerinti gyakorisággal (pl. kirándulás előtt) az életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelően ismertetjük a gyermekekkel az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó szabályokat, a tilos és elvárható magatartási formákat. Felhívjuk a figyelmüket a veszélyforrásokra. Az ismertetés tartalmát dokumentáljuk.
- Az intézmény házirendjében meghatározzuk a felnőttek számára azokat a védő, óvó előírásokat, amelyeket a gyermekek óvodában tartózkodása során szem előtt kell tartaniuk.
- Az intézmény SZMSZ-ben meghatározzuk azokat a feladatokat, amelyeket a vezetőnek, az óvodapedagógusoknak illetve az alkalmazottaknak a gyermekbalesetek megelőzésében illetve baleset esetén el kell végezniük.

VI. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Óvoda — család

Az óvoda, a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek harmonikus személyiségfejlődését.

Alapelvünk, hogy a szülőkkel korrekt partneri együttműködést valósítsunk meg.

Óvodánkban a szülők jogainak érvényesítése, kötelességük teljesítése érdekében, szülői szervezetet (közösséget) hozhatnak létre. A szülői munkaközösség az óvodai közösség szerves része. Munkájukat az óvodavezető és a csoportos óvodapedagógusok segítségével munkaterv alapján végzik. Nevelési év elején, az óvodai szakmai egységben, a szülők 3 főt választanak maguk közül, akik egy főt választanak a szülői szervezet elnökévé.

A kapcsolattartás formái:

- Családlátogatás: a szülőkkel való egyeztetés alapján történik.
- Napi kapcsolattartás a szülőkkel: A gyermekekkel történt napi lényeges eseményekről minden nap lehetőségük van a szülőknek a tájékozódásra, melynek formáját a házirend szabályozza.
- Szülői értekezletek, fórumok: A nevelési év folyamán több alkalommal van lehetőség arra, hogy a szülők az őket érintő pedagógiai kérdésekről tájékozódjanak. (Pedagógiai, pszichológiai, mentálhigiénés kérdések stb.)
- A szülőkkel való kapcsolattartás hagyományos formái óvodánkban:

- OVI-NAP (szöszölések, kézműves tevékenységek, vásárok, közös játékok és ünnepek— óvodai nyílt nap az óvodai beíratások előtt, lehetőség nyílik arra, hogy az érdeklődő szülők bepillantást nyerjenek óvodánk változatos és tevékenységekben gazdag életébe, előre egyeztetett időpontban).
- Anyák napi, évváró játékok,
- „Segédóvodapedagógus” program: egy óvodai délelőtt vagy nap, önkéntes és előre beosztott jelentkezők alapján segítők a nevelésben,
- Fogadó óra: A szülők igényeik figyelembe vételével szervezzük. Az év folyamán, előzetes időpont-egyeztetéssel a szülők rendelkezésére állnak az óvodapedagógusok és az óvodavezető.
- **A szülő jogszabály szerinti tájékoztatása gyermeke fejlődéséről**

Óvoda — bölcsőde

Intézményünk sajátja, hogy többcélú, közös igazgatású intézmény. Eredményes nevelésünk alapja: a „gyengéd” bölcsőde-óvoda átmenet, a szakmák közötti átjárhatóság. Ennek szellemében, az óvodapedagógusok a gyermekek nevelését, a kisgyermeknevelőkkel közösen kezdik meg a bölcsőde nagy csoportjában, majd a felmenő rendszert biztosítva, a bölcsőde óvodára érett gyermekeivel együtt lépnek át az óvodai kiscsoportba és kísérik a gyermekeket egészen az iskolába lépésig.

- Közös pedagógiai, nevelési célállítást, koherens szakmai, pedagógiai programok
- Közös intézményen kívüli és belső programmegvalósítás, közös tervező, szervező munka: projektek, munkaközösségek
- Közös tudásmegosztás, értekezletek, fórumok, konferenciák
- Napi, folyamatos kapcsolattartás, átképzések
- Napi szintű együttműködés, együtt nevelés
- Közös kirándulások, nyílt napok
- A „gyengéd átmenet” biztosítása a gyermekeknek, átjárhatóság
- Az óvodai beíratások előtt az intézményi vezetés tájékoztatót tart a bölcsődékben az óvodában folyó nevelési programról a nevelési folyamat biztosítása érdekében.

Óvoda — iskola

- Pedagógiai programunk fontos eleme az iskolákkal való szoros és élő kapcsolattartás, mellyel az iskolába menő gyermekek zökkenő-mentes beilleszkedését kívánjuk elősegíteni.
- Az iskolák bemutató, tájékoztató plakátjainak faliújságra helyezése.
- A tanítók szülői tájékoztatója a szülői értekezleteinken.
- Részvétel az iskolai bemutató órákon, tapasztalatcsere az iskolai programokról, tanítási módszerekről az óvodásgyermek és óvodapedagógusok együttes részvételével.
- Az éves munkaterv elkészítésénél tájékoztatjuk egymást programjainkról, időpontokat egyeztetünk.
- Különösen fontosnak tartjuk a kapcsolattartást azokkal az iskolával, ahova gyermekeink átlépnek, például, az Áldás Utcai Iskolával, a Szabó Magda Iskolával, a Pityang utcai Általános Iskolával és az Orsolya Rendi Szent Angéla Általános Iskolával.
- **Közös projektek szervezése és megvalósítása**

Óvodánk kapcsolatai más óvodákkal

Kölcsönös tapasztalatszerékre, látogatásokra törekszünk más óvodákkal, hogy megismerjük nevelési programjukat, és a különböző nevelési módszerek megvalósításának módjait, **jó gyakorlatait. Konkrét megvalósítási gyakorlatát az éves munkaterv tartalmazza.**

Az óvoda a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn, ennek részletes formáját a mindenkori nevelési év munkaterve tartalmazza.

Internetes kommunikáció lehetséges formái:

- Virtuális szakmai oktatási térben szakmai kapcsolat kialakítása
- Szakmai tudásmegosztás internet adta különböző formáinak kihasználásával (pl e-mail, skype, facebook)
- Szakmai tanulmányutak szervezése (figyelembe véve mindenkori költségvetési lehetőségeket)

Óvoda — közművelődési intézmények

Budapest város és környéke közművelődési intézményeinek kínálatából óvodánk úgy válogat, hogy az egyes programokat, lehetőségeket, a mindennapi nevelőmunkába beépítve, nevelési programunkat szolgálva használjuk fel.

Példák a teljesség igénye nélkül:

1. Budakeszi Vadaspark (környezeti nevelés)
2. Marczibányi Téri Kulturális Központ (környezeti, anyanyelvi, művészeti nevelés)
3. Színházak, Operaház, MŰPA (anyanyelvi, művészeti nevelés)
4. Bábszínházak (anyanyelvi, művészeti)
5. Múzeumok (művészeti, anyanyelvi nevelés, környezeti nevelés)
6. Könyvtárak (anyanyelvi nevelés, az olvasás előkészítése)
7. Fűvészkert, botanikus kertek, tanösvények (fenntartható környezeti nevelés)

Óvodánk kapcsolatot tart az alább felsorolt intézményekkel

- **Pedagógiai szakszolgálat intézményei**
- **Pedagógiai szakmai szolgáltatók**
- **Család,-és Gyermekjóléti Központ (szociális segítő)**

Óvodánk egyéb kapcsolatai

- Egészségügyi szervek: védőnő, gyermekorvos, gyermekfogászat, ÁNTSZ
- Gyermekvédelmi intézmények: Gyermekjóléti Szolgálat. A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat óvodapedagógusaink a gyermekvédelmi felelős irányításával végzik. A konkrét feladatokat az éves gyermekvédelmi munkaterv tartalmazza.

Kapcsolattartás a fenntartóval

A Fenntartó által szervezett családi és egyéb programokban való közreműködői, koordinátori részvétel, igény szerint (pl. Mikulásváró, Gyermeknap rendezvények)

Az éves munkatervben rögzítettek szerint:

- belső óvodai programokra való meghívás
- az MTA intézeteivel, továbbá a kutatás, fejlesztés és innovációs rendszer intézményrendszerének és finanszírozásának átalakításához szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi LXCVIII. törvény 1. számú mellékletében felsorolt, a törvény hatályba lépését megelőzően köztestületi költségvetési szervekkel, való kapcsolattartás, szülőkön keresztül (külső program lehetőségek)
- folyamatos, napi kapcsolattartás, ügyintézés, egyeztetés (szóbeli, elektronikus, papír alapú)
- szakmai konzultáció (szükség szerint)
- szakmai, legitimációs folyamatok (jóváhagyás, véleményezés, felülvizsgálat, stb.)
- ellenőrzési folyamatok (belső ellenőrzés; szakmai; törvényességi; gazdaságos működés)

VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

A PROGRAM TARTALMÁT MEGHATÁROZÓ ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK

Jeles napok, ünnepek

1. Szüreti Ünnepkör (Föld Anya Hava): pl. Mihály nap, Teréz nap
2. Tök ünnep (Mindszent Hava)
3. Október 23. nemzeti ünnep
4. November 13. (A magyar nyelv napja)
5. Adventi Ünnepkör (Szent András Hava) pl. András nap, Luca nap
6. Karácsonyi Ünnepkör (Karácsony hava)
Mikulás december 6.
Karácsony
7. Farsangi Ünnepkör (Boldog Asszony Hava, Böjtelő Hava): vízkeresztől hamvazószerdáig
Farsang – Kiszézés, talalaj, sárdó
8. Március 15. nemzeti ünnep
9. Víz világnapja március 22.
10. Április 11. (A magyar költészet napja)
11. Föld napja április 22.
12. Tavaszváró - Húsvéti Ünnepkör (Böjtmás Hava, Szent György Hava) pl. Szent György napja, Gergelyjárás
Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
13. Anyák napja (május első vasárnapja)
14. Pünkösdi Ünnepkör (Pünkösdi Hava)
Pünkösdi (gyermeknap)
15. Madarak és Fák napja május 10.
16. Ballagó gyermekek búcsúztatása, közös évszárás
17. Nyári élet (Nyárelő hava, Szent Jakab Hava, Új kenyér Hava) pl. Szent István

Hagyományos családi rendezvényeink

1. OVI – nap (nyílt nap)
2. Az évkör jeles napjai mentén 3-4 alkalom (játsszódélutánok, hagyományos műhelyek, szöszölések), munkaterv szerint
3. Szülői klub

4. Alapítványi családi és sport napok

A PROGRAMOK TARTALMA ÉVSZAKONKÉNT

Ősz

A befogadás napjai:

- Elfogadás időszaka, elfogadjuk egymást és az új környezetet

„A szüret, a betakarítás és állatbehajtás” időszaka:

- A környező világ megismerése ősszel (pl. állatok, emberek, környezetvédelem)
- Kerti munkák az óvoda udvarán, növények előkészítése a télre (pl. szüreti munkák: szőlő szedés, préselés, muskátli felszedése, növények befedése, lombtakaró gyűjtése)
- Termékek gyűjtése
- Madáretetők készítése
- Őszi időjárás, öltözködés, őszi udvari munkák
- Őszi termények, termékek, pl. vizuális játékok az ősz kincseivel, pl. matematikai tartalmú tapasztalatszerzés
- Mit lehet játszani kinn és benn?
- Az ősz jellemző tevékenységei. (pl. Kóstoló az ősz kínálta zöldségekből, gyümölcsökből, italok készítése, lekvárfőzés, savanyúság eltevése.)
- Őszi hangulat az óvodában (pl. üveg és kavics festés, levelek, termékek gyűjtése, préselése, ősz színei)
- "Szüreti multság", őszi népszokások (pl. Mihály napi behajtás, Teréz napi vásár)
- Népi játékos mondókák, ujjal játszó, hintáztatók, ringatók, altatók, csúfolók, hangutánzók, kiszámolók, őszi mondogatók, vásárosok
- Népmesék, láncmesék, évszakhoz kapcsolódó mesék és versek, dramatikus játékok
- Zenehallgatás, évszakhoz illő motívumok
- Őszi dalok, táncok, zenék
- Mozgásos játékok
- Természeti jelenségek megfigyelése, kísérletezés: eső, köd, napsütés
- Környezetvédelmi kirándulások, séták, múzeumpedagógiai tevékenységek
- Egészségmegőrző játékok

Tél

Az „Advent, a várakozás és elcsendesedés (Karácsonyvárás)” időszaka:

- Téli ünnepkör népszokásai (pl. András nap, Luca nap), pl. Adventi naptár, lisztgyűjtés, a Fonóban...
- Az óvoda téli hangulatának kialakítása, díszítések
- Madáretetők feltöltése, madarak megfigyelése
- Mikulásvárás, keresés, Mikulás - ünnep
- Karácsonyi ünnepi előkészületek, termőág állítása, feldíszítése, ajándékozás
- Téli időjárás, időjárási naptár, téli öltözködés
- Az óvodában különböző kísérletek. (pl. víz- jég-hó, levegőszennyezés megfigyelése, fakéregre cellux szalag ragasztása)
- Természeti jelenségek megfigyelése (pl. köd, zúzmara, dér, hóolvadás, sár)
- Mit lehet játszani kinn és benn?
- Téli, ünnepi dalok, zenék, táncok, népi játékok

- Ölbe vevős mondókák, lovagoltatók, ujjal játszó, időjóslok, Lucázó versek, pásztorjáték, karácsonyi mondókák, újévi mondókák, jókívánságok
- Téli, ünnepi versek, mesék, mondókák, dramatikus játékok (pl. Betlehemezés, kántálás)
- Mozgásos játékok, kinn és benn
- Téli kirándulások, múzeumpedagógia tevékenységek, játék a hóban, állatok, növények télen
- A környező világ megismerése télen, benne matematikai tartalmú tapasztalatszerzés
- Vizuális eszközök készítése, népi játékok az ünnepekhez és a télhez kapcsolva.(pl. A tél színei, téli nap, éj egyenlőség, a fény jöttének várása)

Farsangi Ünnepekör

- Farsangi multságok, maszkabál, kiszézés (pl. zöldág hajtás, gombóckészítés – párválasztó, tréfás dramatikus népi játékok),
- Álarckészítés, játék a természetes anyagokkal, pl. formázás agyagból, szövés, körmöcskésítés, fonás, nemezelés
- Egészségmegőrző, a természet szeretetére nevelő játékok

Tavaszi

Tavaszcél, ébredő – Húsvéti Ünnepekör

- Tavaszi és Húsvéti népszokások, dramatikus népi játékok (pl. párválasztó, tavaszváró, a természet újra éledésével kapcsolatos vagy tréfás)
- Kerti munka az óvoda udvarán: ágyások megtisztítása, élő növények megfigyelése, palánták ültetése
- Éledő állatvilág megfigyelése
- Föld napja: faültetés az óvoda udvarán
- Dalok, táncok, zenék, a tavaszról és a tavaszi ünnepekről
- Tavaszi “játszók”, dalos játékok: zöldág járók, tekeredők, fogyógyarapodók, szerepcserélők, párváltók, Komatálzó dalok, tavaszköszöntő majális, Pünkösdőző játékok
- Zenehallgatáshoz, az ünnepekörhöz tartozó helyi népdalok
- Mesék, mondókák, versek, locsoló rigmusok, dramatikus játékok a tavaszról és a tavaszi ünnepekről, Húsvétről
- A környező világ megismerése tavasszal, benne matematikai tartalmú tapasztalatszerzés. (pl. Vadaspark, kirándulások, séták, kísérletek, bújtatások, rügyfakasztás, múzeumpedagógiai tevékenységek)
- Tavaszi hangulat az óvodában a tavasz színeivel (pl. természetes anyagok színei, használata: színes gyapjú, agyag, változatos, hagyományos tojásfestési technikák, gyékény, hímzés - varrás)
- Az óvoda tavaszi hangulatának kialakítása (pl. hajtás, virágültetés, díszítés természetes anyagokkal)
- Tavaszi öltözködés, időjárás
- Mit lehet játszani kinn és benn, népi ügyességi játékok
- Vizuális és hagyományos népi és dramatikus játékok a népszokásokhoz és az évszakhoz kapcsolva, pl. vizes játékok, pátválasztók
- Népi mesterségekkel való ismerkedés
- Anyák napi közös játékok, közös évszázás, dalok, versek, mesék dramatizálása
- Mozgásos játékok kinn és benn
- Madarak és fák napjának megünneplése (pl. rajzverseny.)
- Környezetvédelmi játékok (Víz világnapja)
- Egészségmegőrző játékok

Nyár

- Mozgásos, érzékszervi, ügyességi, karika játékok a szabadban és benn
- A vízzel kapcsolatos felfedezések, játékok az udvari pancsolóban
- Egészséges táplálkozás
- Gyógynövénygyűjtés, szárítás
- Időjárás, öltözés, napvédelem nyáron
- Növények öntözése, gondozása
- Nyári dalok, versek, mondókák, mesék
- A nyár jellemző tevékenységei (pl. Kirándulások, napfürdőzés, pancsolás, stb.)
- Népi mesterségek a szabadban
- Környező világ megismerése nyáron (pl. Állatkert)
- Vizuális játékok nyáron
- Környezetvédelmi játékok
- Egészségmegőrző játszóház

VIII. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS MEGVALÓSÍTÁSUK

A belülről indított játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése, továbbá, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék.

JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, óvodai nevelésünk leghatékonyabb nevelési eszköze.

- A játék a gyermek olyan tevékenységformája, melyet örömszerzés kísér és magáért a tevékenységért folytat.
- Gyermkeink a játékon keresztül ismerkednek a világgal a valósággal, eközben szereznek tapasztalatokat környezetükről.
- A játék személyiségfejlesztő hatását meghatározzák azok az érzelmek, melyek a játékot kiváltják és megjelennek a játéktevékenység folyamatában. A játék öröme növeli a fejlesztő hatásokat, ezáltal válik a játék az érzelmi nevelés színterévé.
- Játékukban megjelenik a felnőttek világának utánzása, eközben tanulják meg a viselkedési formákat, elkezdődik erkölcsi magatartásuk kialakulása.
- A játékban nagy szerepe van a társas kapcsolatoknak, a gyermek-gyermek és a gyermek - felnőtt kapcsolatnak, főként a szerepjátékban fejlődnek társas kapcsolataik
- Pedagógiai programunkban a gyermekek szabad, spontán játéka dominál.
- Óvodapedagógusaink feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítsanak a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus-szerepjátékokhoz (drámajátékhoz), konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.
- A napirendben megfelelő szerepet kap a gyermekek szabad játéktevékenysége a csoportszobában és az udvari játékban egyaránt.
- Alkotó kedvű légkört teremtve a játékban fejlődik leginkább a gyermekek kreativitása.
- Óvodapedagógusaink a csoportszobákat úgy rendezik be, hogy legyen állandó és variálható helye az úgynevezett játék „kuckóknak”
- Környezeti nevelésünk fontos eleme a természetsarok, illetve a program szellemiségét tükröző hagyományéltető sarok, amelynek gyűjteményét évszakoknak megfelelően

változtatjuk. Kiemelt fontosságúnak érezzük a természet kincseivel való játékokat és a népi gyermekjátékok adta lehetőségeket.

- Játék keretében a kisgyermek ismerkednek természeti anyagokkal ill. „természettudományos” megfigyeléseket végeznek (pl.csíráztatás játék). Fontos hangsúlyozni, hogy óvodapedagógusaink tudják, hogy ebben az életkorban nem a természeti jelenségek tudományos magyarázata a fontos, hanem sokkal inkább maga a felfedező, cselekvő tevékenység és a játék.
- A játékeszközök kiválasztásánál óvodapedagógusaink arra törekednek, hogy sok praktikus, félkész játékot szerezzenek be (pl.textíliák, fonalak, más természetes anyagok), melyek kibontakoztatják és gazdagítják a gyermekek fantáziáját, manuális képességeit és kreativitását.
- Az egyes korosztályoknak eltérő mennyiségű és fajtájú játékeszközt biztosítunk.
- Az udvari játékhoz zömmel a gyermekek nagy mozgásigényét kielégítő természetes anyagokból készült mozgásfejlesztő eszközöket (pl.fa- játékokra, mászókákra) biztosítunk. Az udvar folyamatos fejlesztése kiemelt feladatunk.
- **A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.**

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek képesek több napon keresztül zajló játéktevékenységben részt venni.
- Játékukban dominánsan megjelenik a szerepjáték
- Az ismert meséket önálló kezdeményezésük által dramatizálják, bábozzák
- Építkezésükre jellemző, hogy bonyolult és fantázia dús
- A szabály játékok alkalmával a szabályok betartására és betartatására törekszenek.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda szokás szabályrendszerének elemei
- Interakciójuk, gazdag, kulturált és érthető

VERSELÉS, MESÉLÉS, DRAMATIKUS JÁTÉKOK (NÉPI GYERMEKJÁTÉKOK)

A tevékenység célja a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikus csodákkal teli meseélmények által, a versek zeneiségével és rímekkel.

- A gyermekek érzelmi biztonságának és az anyanyelvi nevelésének legfontosabb színtere a többnyire játékos mozdulatokkal kísért mondókák, dúdolók, versek. A ritmus - mozdulat egysége a gyermeknek közvetlen érzelmi- érzéki élményt ad.
- Az óvodapedagógusok a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művekből, az óvodás gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséiből választanak.
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok alapján felhasznált irodalmi anyagokat az óvodapedagógusok módszertani tudatossággal válogatják, óvodai programunk megvalósításához kapcsolódó kötelező/ ajánlott szakirodalom jegyzék alapján, mert csak a művészi értékű irodalmi alkotás biztosítja a gyermek számára az esztétikai élményt.
- A napirendben is kiemelt helye van a **mesélésnek**. Óvodapedagógusaink feladata, hogy megfelelő hangulatot és nyugodt körülményeket teremtsenek a mindennapi meséléshez.
- A mese megfelel a kisgyermek szemléletmódjának, világvilágának. Feloldást és megoldást kínál szorongásaira a hallott és eljátszott mese. A mese - képi és konkrét formában, a

- bábozás és dramatizálás eszközeivel is feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- A mesehallgatáskor a gyermek a mesélővel személyes kapcsolatban, biztonságban érzi magát, a játéktevékenységhez hasonlóan elengedhetetlen intim állapotában, eleven belső képvilágot jelenít meg.
  - A már jól ismert, megszeretett meséket a gyermekek szerepekre osztják az óvodapedagógusok segítségével és eljátsszák. A mese-dramatizációkhoz szükséges jelmezeket, kellékeket közösen készítik el, felhasználják hozzá a csoportban összegyűjtött régi öltözeteket, kalapokat, kendőket stb. A drámajátékokat először az óvodapedagógusok kezdeményezik, majd a gyermekek ötleteikkel gazdagítják és beépítik mindennapi játékaikba.
  - A mese-dramatizációkat a nagyobbak eljátsszák a kisebbeknek, szüleiknek közös ünnepek, rendezvények alkalmával. A mindennapi meséléshez kapcsolódnak a drámajátékok, melyek, egyrészt, mint meseindíttatású játékok jelennek meg. (Ez a mesék kreatív feldolgozását, tovább gondolását, előzményük eljátszását stb. jelenti.) Másrészt, a drámajátékokat, mint kreatív képességfejlesztő játékokat alkalmazzuk a tehetséggondozás és a fejlődés elősegítésére. (Fejlesztik a gyermekek értelmi képességeit: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kommunikáció.)
  - A mindennapi meséléshez, mondókázáshoz és verseléshez szorosan kapcsolódnak a gyermekek bábjátékai. A hallott meséket és az általuk kitalált történeteket, meséket, bábozzák társaiknak. A bábjátékhoz közösen készítenek bábokat a felnőttekkel, vagy a kész bábokat használják fel.
  - Programunkban lehetőséget teremtünk a gyermekek saját vers- és mesealkotására, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására.

A drámajátékok (dramatikus népi játékok) fejlesztő hatásai

- Fokozzák a közösségért, a közösségben tevékenykedő gyermek aktivitását.
- Segít a gyermeknek önmaga és a világ jobb megismerésében.
- Serkenti a rugalmas gondolkodást, az alkotó képességet.
- A gyermekek időérzékét és térbeli tájékozódását fejleszti
- Beszédképességük tisztaságát, kommunikációs képességeinek kifejező voltát segíti elő.
- Szókincsüket bővíti.
- Ellensúlyozhatja a tömegkommunikációs eszközök okozta passzivitást, és a kevés kommunikációs lehetőséget biztosító létformát.
- Gazdagítja a gyermekek játékkultúráját, kreativitását és elaborál.

Beszélgetések

- Az anyanyelvi nevelést és kommunikáció-fejlesztését szolgálják a napirendben szereplő beszélgetések, amikor a gyermekek csoportos, szervezett formában megbeszélhetik társaikkal és a felnőttekkel az őket foglalkoztató időszerű kérdéseket, beszámolhatnak a velük történt eseményekről, stb.
- Ezek az alkalmak segítenek a gyermekek toleranciájának kifejlesztésében, az egymásra figyelés a másik meghallgatásának képességének kialakulásában.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek a mindennapi tevékenységeik alkalmával szívesen ismételtetik a mondókákat, verseket, rigmusokat
- Várják, igénylik a mesehallgatást
- Szívesen mesélnek, dramatizálnak, báboznak a kisebbeknek és önmaguk szórakoztatására
- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-7 verset, 15-20 mesét

- Tudnak meséket, történeteket, (verseket) kitalálni és azt mozgással megjeleníteni
- Szívesen hallgatják a népmeséket, népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág meséit.

MOZGÁS

A tevékenység célja a gyermekek harmonikus mozgásának, testi képességeinek szabad kibontakoztatása, játékos formában. Célunk továbbá a gyermekek térbeli tájékozódó képességeinek, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése.

- Programunk mozgásos tevékenységeiben együttesen érvényesül a rugalmasság és a kötöttség.
- Programunk szervez része a néptánc.
- A heti-rendben egy nap kötött formában szervezünk kiemelt mozgásos tevékenységet.
- Mindennap szervezünk mozgásos játékokat.
- Az ismertetett mozgáslehetőségeken túl a csoportok életmódszervezésében helyet kapnak a kirándulások, túrázások, séták, a közelebbi és távolabbi környezetben is.
- A mindennapi mozgás során, a mozgásos játékok szervezésében az óvoda épületét körülvevő nagy füves udvar kínálta lehetőségeket a gyermekek edzésében maximálisan kihasználjuk.
- **A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítjük az irányított mozgásos tevékenységekkel. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.**
- **Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.**
- **A jól ismert, készség szintű feladatok gyakorlására a Gergely Ildikó és Csányi Tamás nevéhez kötődő módszert követve adunk lehetőségeket a gyermekeknek.**

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen, örömmel és szorongás nélkül mozognak
- Kitartók a mozgásos játékokban
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni
- Szeretik a szervezett mozgásos tevékenységeket
- Szeretnek futni
- A gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik
- Képesek kreatív mozgásformákat kitalálni
- Képesek labdát pattogatni, vezetni
- Képesek célba dobni, egykezes felső dobással
- Az ugrásokat talajérzéskor fékezni tudják

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A tevékenység célja, a gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése; a gyermekek tér- forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Programunkban a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, **szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal**, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

- A vizuális látásmód fejlesztésére, az önkifejezési mód megtalálására naponta nyílik lehetőség a mindennapi komplex tevékenységekben, a csoportszobában és az udvari játék során is.
- **A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.**
- A vizuális kommunikációt fontosnak tartjuk.
- A vizuális kifejezési forma tervezett témáját az évszakok és az ünnepek befolyásolják, valamint a spontán adódó lehetőségeket is kihasználjuk.
- A csoportszobában viszonylag nyugodt "kuckókat" alakítunk ki, ahol a gyermekek a különböző eszközöket önállóan elővehetik és használhatják.
- Programunkban a gyermekek manuális tevékenységei komplex formában jelennek meg a zenével, dallal, mesével, verssel, mondókával a környező világ, a hagyományos népi kultúra és modern művészet megismerésével.
- A vizuális tevékenységekben (pl. rajzolás, festés, gyurmázás barkácsolás, tépés, szövés, fonás, vágás, ragasztás stb.) olyan játékos tevékenység, melyben nem a produktum, hanem a tevékenység öröme a cél.
- A vizuális nevelés a kreativitás, az **alkotó képesség** megnyilvánulásának egyik fontos eszköze.
- Az óvoda épületét és a csoportszobákat gyermekek által készített rajzzal, plasztikai alkotással díszítjük. (pl. OVI- Galéria)
- Fontos, hogy a csoportszobák környezetükkel hozzájáruljanak a gyermekek esztétikai ízlésformálásához, ezért a díszítésükben természetes anyagokat használunk fel, melyek követik az évszakok és az ünnepek hangulati változásait.
- Az óvodapedagógusok feladata változatos kifejezési technikák alapelemeivel és eljárásaival való megismertetése és a feltételek megteremtése, képességeinek legteljesebb kibontakoztatása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A képalkotásban egyéni módon jelenítik meg az élményeiket, fantáziájukat
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, színek variálása.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek
- A téralkotásban, építésben közösen vesznek részt
- Rácsodálkoznak a szép látványára, szeretnek gyönyörködni benne
- Az alkotásokról beszélni tudnak
- Önálló és csoportosan készítenek ajándékokat, kellékeket, játékokat stb....
- Életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően ismernek műalkotásokat
- Életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően ismernek népművészeti elemeket, **szokásokat, hagyományokat, nemzeti szimbólumokat**.

ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A zenei nevelés célja a közös együtt játszás a közös éneklés örömeinek megszerettetése és megéreztetése, ezáltal fejlődik a gyermekek zenei ízlése esztétikai fogékonysága.

- A zenei nevelésre a nap bármely során lehetőség nyílik a különféle tevékenységekhez kapcsolva, a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
- A játékdalokhoz, mondókákhoz természetes módon társul a zenei képességek fejlesztése, zenei ritmusérzék / metrum, ütem, ritmus, tempóérzék / zenei hallás / tiszta éneklés, dinamikai és hangszín érzék / zenei emlékező és reprodukáló képesség, belső hallás, zenei formaérzék.
- A csoportszobák polcain játékként helyezük el a különféle ritmus hangszereket, hogy a gyermekek a nap bármely szakában kezdeményezhessék a ritmussal kísért éneklést. (természetes anyagokból készített ritmushangszerek)
- A zenehallgatásnál mind az élőzene mind a művészi értékkel bíró gépzene is helyet kap.
- Programunkban az óvodapedagógusok a gyermekekkel közösen variálják az énekes játékok mozgás-anyagát olyan egyszerű tánclépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával a gyermekek követni tudnak. (táncház)
- **A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik.**
- **A gyermektánc a felfogásunkban a néptánc figurákkal való szabad mozgás örömét jelenti, oly módon, hogy minden táncos alkalom az együttes mozgás örömét adja a gyermekek számára.**
- **Az óvodai táncok elsősorban az ugrások megismertetése jelenti, mert ezek egyszerű motívumokat tartalmaznak. Fontos a tánclépések mintaszerű bemutatása.**
- A gyermekek minél tisztább éneklését az óvodapedagógusok mindennapi énekelgetésükkel segítik elő.
- Az énekekre, énekes játékokra, zenehallgatásra minden nap a komplex tevékenységekben nyílik lehetőség.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat, **táncokat**
- A gyermekek gátlások nélkül, örömmel szeretnek énekelni
- Élvezik a zenehallgatást
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat
- Tudnak, ritmus, mozgást utánozni és rögtönözni
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dallamok ritmusát

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A programunk célja a szűkebb és tágabb környezet felfedezése, melynek során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyt alakítanak ki a természeti, emberi és tárgyi világ értékeivel. Környezeti nevelésünk célja a környezethez kapcsolódó értékek megismerése mellett a globális és helyi környezeti problémákra való figyelemfelhívás is.

Célkitűzésünk továbbá, hogy a gyermek cselekvő módon fedezze fel környezetét, és olyan tapasztalatok birtokába jusson, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Ismerje meg a szülőföld, az ott élő emberek, a

hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a **közösséghez való tartozás élményét**, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, tanulja meg ezek szeretetét, védelmét.

- Olyan környezettudatos szokás- és értékrendszer kialakítására törekszünk, amelyek alapvetően meghatározzák és befolyásolják a leendő felnőtt gondolkodás-és életmódját. (pl. Újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés, energia takarékoság, természeti értékein megóvása)
- Környezeti nevelésünknek is két tartópillére a játék és a tapasztalás, kísérletezés
- **Feladatunk, hogy elősegítsük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás megalapozására, alakítására.**
- Környezetvédelmi játékaink a legfontosabb környezeti problémák köré épülnek.
- Kirándulásaink (pl. a budai hegyek, Normafa, Vadaspark) segítik környezetünk szűkebb és tágabb megismerését.
- A közlekedésről saját tapasztalataik útján szereznek a gyermekek ismereteket (pl. utazás tömegközlekedési eszközökkel: autóbusz, villamos, metró).
- A gyalogos közlekedésről a szűkebb és tágabb környezetben tett séták alkalmával van módjuk ismereteket szerezni.
- A városunk adta intézményi lehetőségek programba épülő kihasználása (pl. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a budapesti múzeumok egy része, Budapesti és a Fabula Bábszínház, operahát, MÜPA)
- Az óvodánk közelében található gyógyszertár, piac, posta stb. látogatása, melynek során az emberek mindennapi munkáját ismerhetik meg a gyermekek.

Az óvodánk szellemiségében a hagyományéltetés és a környezeti nevelés alapján működik.

- A helyi pedagógiai programunk a hagyományéltetés mellett, a környezeti nevelést kiemelten „kezeli”. A hagyományéltetés és a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséggel tervezzük meg a fejlődést elősegítő tevékenységeket is.
- A nevelési célok és feladatok megfogalmazásában az évkör mentén haladva a jeles napok és hagyományos ünnepek köré fűzzük fel kiemelt feladatainkat a helyi adottságoknak megfelelően. Nagy hangsúlyt fektetünk a fenntartható szemlélet kialakítására (pl. fák védelme, faápolás, faültetés, madárvédelem, hulladék kezelése és felhasználása, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, a lakóhely-megismerési tevékenységek, az épített és a természeti környezet védelme stb.).
- Az óvodai nevelőmunkánk tervezésében és a megvalósítás gyakorlatában megtalálhatók a hagyományos népi kultúra megismerése mellett, a környezeti nevelés elvei és tartalmi jellemzői is.
- A nevelőmunka hatékonysága érdekében a nevelési eljárások során a mit, mivel, mikor, hogyan és kivel kérdésekre épített fejlődést elősegítő tevékenységek kerülnek megvalósításra (pl. az igényeknek megfelelően megvalósul a képességek fejlesztése, eszközhasználat megtanulása, ismeretszerzés és alkalmazás modern módszereinek használata, kirándulások stb.)

- A gyerekek nevelése az egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján a cselekvő, felfedező tevékenységszervezés módszerével zajlik.
- Az óvodapedagógus alkalmazott módszerei segítik a tanulási környezet megteremtését, a tanulás tanulásának megvalósítását (játék, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása, felfedezés, élménypedagógia, projekt módszer alkalmazása, kooperatív tanulás, erdei óvoda stb.)
- Az óvodában a gyermekek életkorának megfelelő hagyományok ápolása, gazdagítása a szülők bevonásával, a családdal való közvetlen kapcsolatban zajlik.
- Óvodánk kapcsolódik a települési, a tágabb környezeti színterek zöld jeles napi hagyományaihoz. (természet-ünnepek, egészségi jeles napok, Madarak-fák Napja, a Víz világnapja).
- Az óvodánk dolgozói szem előtt tartják néphagyomány éltetés és a fenntarthatóság tartalmi jellemzőit és ez a mindennapi munkájukban is megnyilvánul. Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a néphagyomány éltetése és a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, megalapozására. (Kapcsold le a villanyt! Zárd el a csapot! ne folyasd a vizet feleslegesen!)
- Az óvodaépületünk helyiségeinek berendezése tükrözi a néphagyomány éltetése illetve a környezetbarát szemléletmódot. Az óvoda berendezését az egyszerűség, a takarékoság a praktikusság jellemzi, helyi sajátosságok figyelembevételével a természetes anyagok felhasználása érvényesül.
- A gyerekek által használt eszközöket vásárlásánál is prioritás a környezetbarát eszközök, játékok beszerzése.
- Minden csoportszobának egyéni hangulata, arculata van, sok-sok növényrel, a néphagyományos és természetsarokban a népművészet és a természet által adott „kincsekkel”. A gyermekek a munka tevékenységen belül süteményeket sütnek, befőttet főznek, lekvárt és savanyúságot készítenek, de a növényápolási, állatgondozási feladatokkal is megismerkednek, az egészségügyi előírásoknak megfelelő és megengedett mértékben.
- Az óvodánk udvara mentes az allergiát, a mérgezést és sérülést okozó növényektől.
- Az óvodakertben a helyi lehetőségek figyelembevételével valósul meg a zöldséges- és virágoskert, a gyógy-és fűszernövény rész, a sziklakert, stb.
- A gyermekek kertgondozáshoz kerti szerszámokat használnak.
- Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játékának. Az árnyas udvaron található ivókút folyamatos vízárási lehetőség biztosít. A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhoz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára.
- Az energiatakarékosság szem előtt tartása érvényesül a villany-, a vízhasználat és a fűtés terén. Az épületen belül energiatakarékos izzók vannak a folyosókon, termekben a világítás megfelel az egészségügyi előírásoknak. A fűtési rendszer környezetbarát. WC öblítők, hideg-meleg kevert csapvíz rendelkezésre áll.
- A levegő illatosítására gyógynövényeket és természetes illóolajokat használunk (nem használunk hajtógázos légillatosítókat).

- A szelektív hulladékgyűjtés biztosított az óvoda egész épületében (pl. papír, műanyag stb)
- A „hulladék nem szemét” elv hasznosítása az újra felhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés stb.) megvalósul.
- Az óvoda működése során rontott (használt) papírok külön tárolóba kerülnek, a papír beszerzésekor az újra papír vásárlására törekszünk.

KÖRNYEZETI PROGRAMOK, TEVÉKENYSÉGEK

	Program/tevékenység megnevezése	Tartalom	Időszak	Résztevők köre
1.	Környezetvédelemi játékok, jeles napokhoz kötve (forgó rendszer)	a természeti változások, és életközösségek terepi tapasztaltatása helyben	évszaknak megfelelő időpont	óvodásgyermek, szülő, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
2.	Állatok világnapja, Vízzel világnapja, Föld napja, Madarak-fák napja	zöld jeles napi hagyományörzés	jelesnapok	óvodásgyermek, szülő, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
3.	Kertgondozás	óvodakertben tevékenykedés	évszaknak megfelelő időpont	óvodásgyermek, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
4.	Élj szelektíven!	szelektív hulladékgyűjtés	egész év folyamán	óvodásgyermek, szülő, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
5.	A „hulladék nem szemét,” játékkészítés	újra felhasználás	havonta 1 x	óvodásgyermek, szülő, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
6.	Mentsük meg a Földet!	Internet/ facebook Kampány a Föld megmentésért! Te is tegyél érte! Ne dobd el, ne szemetelj! Élj műanyag nélkül! Vásárolj környezettudatosan!	évente 2x	óvodásgyermek, szülő, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
7.	Zöldülj!	Fa/virágültetés	évente 2x tavasz, ősz	óvodásgyermek, szülő, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők
8.	Erdei kirándulások, séták (a	életközösségek terepi	legalább	óvodásgyermek,

<i>természeti változások megfigyelése adott helye, illetve új természeti környezet felfedezése))</i>	<i>tapasztaltatása</i>	<i>évszakonként, inkább többször lehetőség szerint</i>	<i>szülők, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítők</i>

A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbéli, tér-és síkbeli szemléletének alakítása valósul meg.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozik a kisgyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédükbe.

Célunk:

- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása.
- A matematikai érdeklődés felkeltése.
- A logikus gondolkodás megalapozása.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismertetéséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása.
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása
- A matematika iránti érdeklődés felkeltése.
- Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.
- A gondolatok, a probléma megfogalmazás, a pontos, egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele.
- A gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása.
- Szükség esetén rávezető kérdésekkel segítség.
- A gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, páros, mikro csoportos szervezéssel.
- Mozgásos feladatnál a testrészek megnevezése, a velük végzett cselekvés elmondása.
- A matematikai osztályozás, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek:

A számfogalom előkészítése, megalapozása

- Mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg, űrtartalom szerint.
- Halmazok összemérése, elemek párosítása. A válogatások során nyíljon mód a párosításra, számlálásra, a több, a kevesebb, ugyanannyi érzékeltetésére, gyakorlására.
- Fedezzék fel a rész-egész viszonyát a válogatások, mennyiségek bontása során.

- Játékos szituációkban számoljanak, bontsanak, mennyiségfogalmuk egyéni fejlettségétől függően a 6-10-ig számkörben mozogjon.
- Sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése.
- Mérések különböző egységekkel, hosszúság, terület, tömeg, űrtartalom.

Tapasztalatszerzés a geometria körében

- Szerezzenek tapasztalatokat gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon.
- Építsenek szabadon és másolással különféle elemekből.
- Alkossanak síkban is szabadon, szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész-egész viszonyát.
- Használják a logikai játékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket.

Tájékozódás a térben és a síkban

- Irányok azonosítása, megkülönböztetése.
- Játékok során figyeljék meg ezeket tükörben, fedezzék fel a tükörkép, szimmetria érdekességét, játszanak sokat a tükörrel.
- Próbáljanak meg tájékozódni a labirintusokban is.
- Fedezzék fel, hogy a sorozatok olyan rendszerek, amelyek életükben is felfedezhetők. Hozzanak létre változatos sorozatokat játékokban színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét
- Tudják születési helyüket és idejüket
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, felismerik a napszakokat
- A gyermekek ismerik a szűkebb környezetük értékeit, műalkotásokat
- Ismernek több a háziállatot, vadállatot, madarat, bogarat
Ismernek néhány környezetükben előforduló növényt és azok gondozását
- Ismerik a közlekedési eszközöket. Gyakorlatot szereztek az elemi közlekedési szabályok betartásában
- Ismerik a környezet megóvásának legfontosabb szabályait (pl. elzárják a vízcsapot, hogy feleslegesen ne folyjék a víz, ismerik a szelektív hulladékgyűjtés szabályait, ismerik, hogy szemétből is lehet valamit készíteni stb..)
- Tudnak legalább 10-ig számolni, össze tudják a tárgyakat hasonlítani mennyiség, nagyság, szín és forma szerint
- Képesek halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni
- Helyesen értelmezik és használják az összehasonlítás megítélésének fogalmát: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb....
- Helyesen használják a névutókat.
- Felismerik a sorba rendezés logikáját, azt képesek jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető síkformákat felismerik, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képesek részekből az egészet kirakni.
- Ismerik az alapvető mértani testeket, azokat képesek felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).
- Tapasztalatuk van a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbségeket képesek felismerni és megfogalmazni.
- Ismerik a jobbra-balra irányokat értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, mellé, közé stb..)

- Életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően ismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományokat, szokásokat, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit.
- Szeretik és védik a természeti értékeket.

MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG

Nevelési programunkban a tevékenység célja, a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, képességek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait.

- A munka jellegű tevékenységeket az élet velejárójának, tapasztalatszerzésnek és a környezetük megismerésének tekintjük.
- Olyan munkavégzéshez szükséges képességek alakítására adunk lehetőséget, mint rendszeresség kötelesség illetve feladattudat, kitartás, stb.
- A „meg tudom csinálni!” érzése önbizalmát növeli, pozitív énképét erősíti, reális önismeretét alakítja gyermekeinknek.
- A játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató munka, és munka jellegű játékos tevékenységek, elsősorban a gyermekek saját személyükkel kapcsolatos önkiszolgálást és az élethelyzetekben való közös együttműködést, a folyamatos megbízások rendszerét jelentik. Örömforrásként sikerélményhez juttatja a gyermekeket, egyre önállóbbak, magabiztosabbak lesznek.
- Minden munka jellegű tevékenységnél fontos, hogy a közösen végzett munka igazi élményt nyújtson.
- **A munka jellegű tevékenységek a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának fontos pedagógiai eszköze, a gyermekek saját és mások elismerésére nevelésének egyik formája.**
- Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, mindig megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.
- Nagyon fontos a jó szervezés, hogy a gyermekek egyéni képességeikhez igazodó munkamegosztásban vehessenek részt a közös munkában, melyben az óvodapedagógus is közreműködik.
- **Az óvodapedagógus adjon lehetőséget az önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítésére, az elvállalt naposi vagy egyéb munkákra, a környezet-, a növény- és állatgondozásra.**

A munkafajták helyszínei:	A munkafajták lehetőségei
Épületen belül:	pl. terítés, rendrakás az étkezőben, játékok helyrerakása a csoportszobában, csoportszoba díszítése, sepregetés, teremrendezés: szükség esetén székek, asztalok, szőnyegek átrendezésében való segítségnyújtás ágynemű összehajtogatása délutáni pihenő után rendrakás a mosdóban, törölközők, poharak helyre tétele rendrakás az öltözőben, cipők helyre tétele, ruhák fogásra akasztása időszakhoz kötötten: sütés, befőzés, savanyúság elrakása
Épületen kívül:	pl. virágöntözés, palántázás, ültetés, sepregetés, száraz falevelek összehordása, szabadtéri játékeszközök helyére hordása, lenyírt fű összeszedésében való segítség, fűvészkert kialakítása, gondozása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek a közösségben dolgozni
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik
- Munkavégzésükben az önállóságra törekszenek
- Szíves vállnak egyéni megbízatásokat
- Szívesen vesznek részt a növény vagy állatgondozásban

A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodai nevelési gyakorlatunkban a tanulás folyamatos, melynek színtere a komplex játékba integrált tevékenység.

Pedagógiai programunkban a tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

- Óvodapedagógusaink a tanulást támogató környezet megteremtése során építenek a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- Helyi pedagógiai programunk felfogásmódja, hogy a tanulást folyamatosan utánzásos, spontán és részben irányított ismeretszerzésként értelmezi. Ez az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, séták alkalmával, az óvodapedagógusok által kezdeményezett játékos komplex tevékenységekben valósul meg.
- A tanulás feltétele a gyermek cselekvő részvétele, aktivitása, közvetlen tapasztalatszerzése az egyes tevékenységekben.
- A tanulás lehetséges formái programunkban játékba ágyazott komplex tevékenységekben **valósulnak meg, oly módon, hogy a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozásokat tervezünk és szervezünk.**

Módjai

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a **játékos**, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógusok a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítik a gyermekek személyiségének teljes kibontakozását!

IX. DIFFERENCIÁLÁS, INKLUZÍÓ, INTEGRÁCIÓ

A differenciálás

Programunkban a differenciált fejlesztés azt jelenti, hogy minden gyermek a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint tudjon fejlődni és ki tudjon bontakozni. Véleményünk szerint a kiugró képességű gyerekek fejlesztése is ebbe a körbe tartozik, hiszen az elv azonos, mert mindenkit a maga szintje és képességei szerint kell nevelni. A kisgyermek fejlődésében nem hagyjuk figyelmen kívül az érést, amely a fejlődési folyamat sajátos, ám mindig jelenlévő jelensége. Tudjuk, hogy az érés során válik láthatóvá, hogy a fejlődés nem

egyenletes, nem egyenes vonalú, felfelé tartó irány, hanem hol felgyorsuló, hol lassuló, időnként stagnáló, néha visszaeső vonulat. Legtöbbször nem tudható előre, hogy a személyiség mely összetevői fejlődnek majd „jól”, vagy mely összetevői alakulnak másképp, illetve azok mikor „hozzák be” magukat. A hagyományosan jól fejlődő jegyek és az eltérően fejlődők együttesen vannak jelen a személyiségben, valamint az egyes képességek sem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek. Óvodapedagógusaink tudják, hogy a kisgyermek tulajdonságainak, képességeinek változásai egyfajta diszharmóniát eredményeznek, amely csak látszatra nem harmonikus.

Inklúzió

Nevelésünkben az inklúzió azt jelenti, hogy a „minden gyerek más” elvet valljuk, és ez az elv programunk minden elemében érvényesül.

Integráció

Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlatunk azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermekek elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti. Programunkban a differenciálás értelmezése az inkluzív pedagógia ez adja az integrációs nevelésünk ideológiai hátterét. Inkluzív pedagógiánkban a cél a gyermek saját szintjének maximumára való eljuttatása.

Akkor eredményes a programunk, ha a gyermekek saját kereteiken, szokásaikon belül és azokkal együtt képesek fejlődni, egy nevelési szintéren belül, ahol többen (sokan) nevelődnek együtt.

Ez a bánásmód egyénre tervezett pedagógiai gyakorlatot igényel, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést. Álláspontunk szerint a tanulás során (a szociális tanulás esetében is) mindig az előzetes ismeretekre kell építenünk, amelyben benne van az egyén előtörténete, sorsa, kapcsolatrendszere, kontextusai, attitűdje, teljes személyisége.

Az óvodai integráció mindennapjaiban a játékot tekintjük alaptevékenységnek. Az óvodai játék szabad, de nem szabados! Véleményünk szerint a gyermek játékát a spontaneitás, az öröm, az előkészítés jellemzi, ami nem más, mint egyfajta tanulás. Minden gyermek játszik, noha nem játszik minden gyerek egyformán. Éppen ezért a gyermek játékát folyamatosan megfigyeljük, és ez által ismerjük meg a gyermek személyiségét, kapcsolatait, társas magatartását, elmélyültségi fokát, verbális képességeit, gondolkodását, ismereteit, mozgását. Programunkban a játék megfigyelése elősegíti a differenciált tervezést, a konkrét célok, feladatok, módszerek, eszközök, időkeretek, munkaformák meghatározását.

A pedagógus feladata a dajkák felkészítése és bevonása a kisgyermek nevelésébe. Óvodapedagógusaink érzelmileg azonosulnak az integrációval, elfogadják és természetesnek tartják. Fontosnak tartjuk, hogy megértsük a gyermek adott állapotának lényegét, és a fejlesztéséhez vezető utat. Az óvodapedagógusok feladata gyerekközösség és az érintett kisgyermek kapcsolatában az együttélés alakítása a mindennapi élet megszervezése és irányítása.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja

Célunk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelésünk egészébe.

Mivel minden gyerek más, ezért szemléletünk alapja a differenciálás a kiemelt figyelmet igénylő gyermek

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
  - kiemelten tehetséges gyermek
  - sajátos nevelési igényű gyermek
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

estében.

Programunk felfogása szerint:

- minden kisgyerek fejleszthető.
- gyermek meglévő képességeiből indulunk ki

A gyerekek fejlődésének nyomon követésekor megismerjük pillanatnyi fejlettségi állapotukat annak érdekében, hogy tovább lehessen fejleszteni őket. A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek is különbözőek, egyediek, ezért speciális nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek ugyanúgy, mint bárki más.

A pedagógusaink értő figyelemmel fordulnak feléjük. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért. Minden gyereknek joga van, életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten, tisztában lenni saját állapotával, jogaival és lehetőségeivel.

A gyerekek képességstruktúrájuk bizonyos területén, egy bizonyos szinten állnak, de lehet, hogy egy másik területen már más szintű fejlettséget mutatnak. A szintek belső tartalmát állandónak tekintjük, de a szintek és a gyerekek egymáshoz rendelését nem.

Pedagógiai programunkban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése több irányban történik:

- A tevékenységorientált fejlesztés, gazdagító programok által (pl. zene-ovi, néptánc, vizuális nevelés, néphagyomány-ápolás)
- A gyermekek spontaneitásából kiinduló fejlesztés.
- A feladatorientált fejlesztés során az óvodapedagógus kompetenciájánál fogva a differenciálási szintekre és a képességfajtákra vonatkozó ajánlásokat variálja az adott kisgyerek fejlettségi szintjéhez, állapotához igazítva, figyelembe véve a segítő szakkompetencia (pszichológus, logopédus) útmutatásait.
- Az óvodapedagógus a gyermeki személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe, oly módon, hogy a feladatot és a személyes élményt egy szituációba integrálja.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

Feladatok:

- Bizonyos funkciók tartós stagnálása esetén visszatérni a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, ahol még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat el kell juttatni őt a következő szintre.
- A lemaradások természetes módon történő fejlesztése sok mozgással, játéktevékenységgel.
- Idő és lehetőség biztosítása a hiányosan elsajátított vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására.

A sajátos nevelési igényű gyermek

A látássérült gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0-0,33 (0-33%-os látásteljesítmény) közötti. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere - tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, alig látók és gyengén látók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség. A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

a) Az óvodai nevelésben részesülő vak gyermekeknél (vízus: 0) is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése. A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást.

Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. A környezetük valóság-hű megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg. Az eszközök kiválasztásánál - színek helyett - elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása. A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendje javasolt. A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai foglalkozások során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, - olvasásrendszer megtanulását készíti elő.

b) Az alig látó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel.

A látásukat praktikusán kismértékben használó alig látó gyermekek (pl. fényérzékelők, színeket felismerők) nevelési programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza [2.2. a) pont], de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem.

Az alig látó gyermekek közül a látásukat praktikusán jól használók számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul.

A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengén látó gyermekek nevelésének elveivel [2.2. c) pont].

c) A gyengén látó gyermekek (vízús: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebből, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

d) A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezés biztosítja. Ez gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat meg. Abban az esetben, amikor az enyhébb látási sérülésekhez enyhébb fogyatékoságok csatlakoznak, akkor az integrált óvodai nevelés is lehet eredményes.

A kiemelten tehetséges gyermek

A tehetség korai jelei:

Vannak gyerekek, akiknél már igen fiatal korban feltűnik, hogy adottságai valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak, és ehhez sokszor a kíváncsiságnak és az akaratnak szokatlan erőssége társul. Éppen ezért óvodás korban érdemes beszélni a tehetség, azaz „a tehetség ígéret” felfedezéséről, a személyiség optimális fejlesztéséről. Fontos kérdés, hogy adottságaival később hogyan tud élni a gyerek, hiszen az adottság csak egy lehetőség, amely áldássá válhat a belső erők és a környezet hatásai által. Nem szabad ugyanis a tehetség kialakulásánál figyelmen kívül hagyni, hogy az adottságok csakis a pozitív, a gyerekek megfelelő környezeti hatások által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé.

Kiemelkedő szerepe van tehát:

- a családnak,
- az óvodának,
- a társaknak.

A tehetséget gyakran – tévesen – kizárólag a kiemelkedő képességűekkel azonosították. A képességek azonban bármely fontos is csak egyik összetevőjét alkotják.

Ezek az összetevők, amelyek állandó kölcsönhatásban vannak, a következők:

- Átlagon felüli képességek (általános és speciális).
- Kreativitás (eredetiség, rugalmasság).
- Feladatkötelezettség (kíváncsiság, érdeklődés, szorgalom, kitartás).

Tehetségre utaló jegyek az óvoda gyakorlatában:

Az óvoda a maga kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel akarva akaratlanul felszínre hozza a többlet teljesítő gyerek adottságait, képességeit.

Az óvodánkban a gazdagító tevékenység az alábbi területeken zajlik:

- Vizuális tevékenységben
- Zenei tevékenységekben

Fontos szem előtt tartanunk, hogy az óvodás életkorban nem a tehetség diagnosztizálására kell törekednünk, hanem a lehetőségeket kell észre vennünk. Nem mérésekkel kell a gyerekek adottságait feltérképeznünk, hanem a hétköznapiak során gyakorlattá vált megfigyeléseket (pl. „Kíváncsi Láda”; Tulajdonság lista segítségével) kell a tehetség lehetséges jegyeinek szempontjából rendezni. Amit tapasztalunk nem biztos, hogy többlet képesség. Lehet, hogy csak a gyermek gondolkodásának fejlődési üteme gyorsabb.

Az óvodapedagógusi feladatok, a tehetség felismerésekor

- Továbbra is bátorító felnőttként viselkedik, beszélget a szülővel, tanáccsal, ötlettel látja el, biztatja, meggyőzi.
- Lehetőséget ad a gyermeknek a tehetsége gyakorlására, fejleszti a gyermeket.
- Tájékoztatja a következő intézményt a gyermekkel kapcsolatos felfedezéséről.

A migrációs populáció integrációja

A nemzetközi vándorlások (migráció) hazánkra gyakorolt hatásait tekintve figyelembe vesszük, hogy az óvodai nevelésben olyan gyerekek is részt vehetnek, akiknek családjai Magyarországra települtek át, vagy szülei huzamosabb ideig vállalnak itt munkát.

Óvodai nevelési programunkban olyan **készségek fejlesztése** is a cél, mint a kognitív, az eszköz jellegű (kommunikációs képességek fejlesztése) és a szociális **készségek** (kötődés, érdekérvényesítés, társadalmi szerepekre való felkészítés) fejlesztése.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Feladatunk: A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyerekek együttes gondozása, nevelése, fejlesztése a magyar állampolgárságú, magyar anyanyelvű gyerekekkel.

Kapcsolattartás a szülőkkel az inkluzív pedagógia jegyében

- A család a szocializáció első színtere.
- Erősítsük családi nevelést.
- A szülők gyermekük iránti felelősségérzetének kialakítására, megtartására törekszünk.
- Személyes kapcsolat alakítunk ki a szülőkkel.
- A családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálására törekszünk.
- A szülőket szakszerűen segítjük a gyermeknevelésben.

- A gyermeknevelés szakmai támaszrendszerének kiépítésére törekszünk.

X. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ÉS A NEVELŐMUNKÁT KÖZVETLENÜL SEGÍTŐK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Az óvodában a nevelés eredményességéhez a dajka és a pedagógiai asszisztens munkája is hozzátartozik. Célunk az óvodapedagógus és a **nevelőmunkát közvetlenül segítő** munkakör összehangolása a pedagógiai munka hatékonysága érdekében és a dajkák és a pedagógiai asszisztens nevelőpartneri rangra emelése.

Programunkban konkrétan körül határoljuk azokat a feladatokat, amelyeknél számíthatunk, a segítségükre egyértelművé tesszük a számukra, hogy mely pedagógiai kérdésekben van véleményezési, mely pedagógiai kérdésekben van döntési jogkörük.

A nevelőmunkát közvetlenül segítő (dajka, pedagógiai asszisztens) szerepköri feladatai

- Az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése.
- A gyermekekről kapott információk felettese felé való továbbítása.
- A megszerzett ismeret és tudásanyag gyakorlati munkájába való beépítése.
- Saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítése.
- Lelki egészségének védelme.
- Az óvodapedagógus útmutatása alapján alkalmazza az egyéni bánásmód elvét és a differenciált módszereket.
- Segítse a gyermekek tevékenységét, támogassa az önállóságukat.
- Válgják igényükké a rendszeres, folyamatos továbbképzésen való részvétel.
- A továbbképzéseik anyagát alapvető mentálhigiénés ismeretekkel, önismereti, személyiségfejlesztő elemekkel bővítjük.

XI. A PROGRAM TERVEZÉSE

A programunkhoz kapcsolódó szakmai dokumentumok:

1. A vezető éves pedagógiai munkaterve, mely összefüzi az egyes csoportok éves pedagógiai munkáját.
2. Az óvodai program éves tervezése, az óvodapedagógusok által vezetett hivatalos csoportnaplóban történik.
3. Tervezés 1 évre: tevékenységek tartalmához szükséges anyagot tartalmazza.
4. Tervezés 3 havonta: *"Éves nevelési terv"* 3 havi ciklusban tervezve, tartalmazza többek között, a játék, munka, közösségi életre vonatkozó tervezést is.
5. Tervezés kb. 10 napos ciklusokban, projektszerű szemlélettel (a gyermekek téma iránti érdeklődésétől és előzetes tapasztalataitól függően): **Projektjeink tematikus szándékterve**/A gyermekek fejlődését elősegítő tartalmak
6. Programunk fontos eleme, jogszabály szerint, az óvodás gyermekek fejlődésének folyamatosan nyomon követése. A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a) a gyermek anamnéziséét,

- b) a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- c) a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- d) amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- e) a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- f) a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Indokolt esetben kezdeményezzük, a szülőnél a szakszolgálat igénybevételét. Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét szükség szerint, de legalább félévenként - rögzíti. Feljegyezzük a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat és félévente fejlesztési tervet készítünk.

Elkészítjük a gyermekek portfólióját, amely tartalmáról a szülőt tájékoztatjuk.

- 7. Óvodai nevelési programot homogén/vegyes életkor szerint szervezett óvodai csoportokban valósítjuk meg.
- 8. Az 5.-6-7. életévüket betöltött gyermekek esetében DIFER mérést végzünk
- 9. A csoportnapló tartalma

Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

- a) a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- b) a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves a hat-hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- c) a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- d) a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- e) a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
- f) nevelési éven belüli időszakonként
  - fa) a nevelési feladatokat,
  - fb) a szervezési feladatokat,
  - fc) a tervezett programokat és azok időpontjait,
  - fd) a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
  - fe) az értékeléseket,
- g) a hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt,
- h) a feljegyzést a csoport életéről.

XII. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

Bármilyen hátrányos helyzetből származó lemaradás csakis szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve

ellensúlyozható. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

1. Szervezési feladatok

- 1.1. Integrációt elősegítő csoportalakítás
- 1.3. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- 1.4. A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása

2. Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)

3. Pedagógiai munka kiemelt területei

- 3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)
- 3.2. Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
- 3.3. Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
- 3.4. Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- 3.5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- 3.6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)

4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos tevékenység

- 4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi - fogászat, szemészet, fülészlet, ortopédia vizsgálat) kezdeményezése, megszervezése
- 4.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok)
- 4.3. Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása)
- 4.4. A szociális ellátórendszerrel és *a szociális segítővel* való aktív együttműködés

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal

- 5.1. Gyermekjóléti,- és Családsegítő szolgálat/központtal, *szociális segítő* útján is (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)
- 5.2. Védőnői hálózat (korai képességfejlesztéssel kapcsolatos tanácsadás)

6. Óvoda-iskola átmenet támogatása

- 6.1. Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb rész-képesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása)
- 6.2. Iskolaválasztás támogatása (szülők tájékoztatás)
- 6.4. A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében

7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

- 7.1. Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- 7.2. A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- 7.3. Rendszeres (napi, vagy heti) tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon. (Nyílt nap a csoportban, óvodában)
- 7.4. Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása
- 7.5. Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése (Papa-mama klub, farsang, karácsony, anyák napja,

8. Intézményi önértékelés, eredményesség

- 8.1. Intézményi önértékelés készítése
- 8.2. Eredményesség (indikátorok teljesülése: hiányzás csökkenése, DIFER mérésnél a hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben az iskolaérettség elérése) mérése, elemzések készítése az éves óvodavezetői beszámolóban

9. Várható hatások, eredmények

- 9.1. A gyerekek beilleszkednek, biztonságban érzik magukat a befogadó óvodai közösségben.
- 9.2. A szülők tapasztalják a befogadó környezet pozitív hatását, ezért ők is segítséget tudnak nyújtani a gyermek elfogadásában és fejlesztésében.
- 9.3. Óvodánk nevelőtestülete megfelelő kompetenciával kezeli és fejleszti az átlagtól eltérő fejlődésű, helyzetű gyermekeket.

XIII. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az óvodánk a pedagógiai program megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre.

Óvodánkban tilos a jogellenes elkülönítés minden formája.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük különösen

- a) az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározásakor, a felvételi kérelmek elbírálásánál
- b) az óvodai szabályrendszer megállapítása és a követelménytámasztás során
- c) a teljesítmények értékelésénél
- b) az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- c) a különböző juttatásokhoz való hozzáférés során
- d) az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során

Intézményünk éves munkatervében tervezi az esélyegyenlőségi terv megvalósítását segítő konkrét feladatokat, melyben jelöli a felelősöket és a határidőket. Év végi beszámolójában pedig értékeli azok megvalósulását, a szükséges korrekciókat megteszi.

XIV. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

Óvodai nevelés országos alapprogramja (2018.09.01-től hatályos módosított jogszabály szerint)	A Kormány 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel	Szolnok 1997
Nagy Jenőné: Óvodatükör	Szolnok 2001
Mérei Ferenc - Binét Ágnes: Gyermeklélektan	Bp. Gondolat 1975
Dr. Kovács György- Dr. Bakosi Éva: Játék az óvodában	Debrecen 1995

A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ KÖTELEZŐ SZAKIRODALOM JEGYZÉKE

Gyermekirodalmi szöveggyűjtemény	
Zilahi Józsefné: Mese, vers az óvodában	Eötvös József Kk. 2001
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában	Zeneműkiadó 1982
Forrai Katalin: Ének az óvodában	Editio Musica 1993
DIFER Programcsomag – Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer 4-8 évesek számára	Mozaik Kiadó 2004.

A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ AJÁNLOTT SZAKIRODALOM JEGYZÉKE

Mészáros Vincéné: Óvodai bábjátékok	Tankönyvkiadó 1982
Dr. Dankó Ervinné: Irodalmi nevelés az óvodában	Okker 2003
Kósáné Ormai Vera: A mi óvodánk	Okker2001
Antal Judit: Mentálhigiéné az óvodában	Barbori BT. 2008
Gabnai Katalin: Drámajátékok	Helikon 2005
N.Kollár Katalin - Szabó Éva: Pszichológia Pedagógusoknak	Osiris Kiadó 2004
Michael Cole - Sheila R. Cole Fejlődéslélektan	Osiris 2006
Atkinson - Hilgard: Pszichológia	Osiris 2006
Dr. Balázsne Szűcs Judit A gyermekközpontú vizuális nevelés	SZORT Bt. 2005
Montágh Imre: Tiszta beszéd	Holnap Kiadó Kft. 2006
Tóth Erika Katalin: Szó-beszéd Beszédjavító mondókák	Móra könyvkiadó 2011
Perlai Rezsőné: Matematikai játékok óvodáskorban	Okker 1999
Zsámboki Károlyné-Horváthné Szigligeti Adél: Matematika kézzel, fejjel, szívvel	Okker 2008
Farmosi István: Mozgásfejlődés	Dialóg Campus 2002

Pappné Gazdag Zsuzsanna: Újabb utánczó gyakorlatok - Tartásjavító, izomerősítő és nyújtó, valamint mozgásügyességet fejlesztő gyakorlatok	Flaccus Kiadó 2005
Pappné Gazdag Zsuzsanna: A babzsák	Flaccus Kiadó 2008
Pappné Gazdag Zsuzsanna: A karika	Flaccus Kiadó 2007
Gergely Ildikó: Mit? Miért? Hogyan? - Sokmozgásos testnevelési játékok - Módszertani füzet óvodapedagógusoknak	Redact 2000 Bt: 2001
Gergely Ildikó: Mit? Miért? Hogyan? - Kondicionális képességek fejlesztése és mérése - Módszertani füzet óvodapedagógusoknak	Redact 2000 Bt: 2004
Székely Lajos: Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata	Az Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata, Budapest 2003
Lukács Józsefné - Ferencz Éva: Itt van az ős, elmúlt a nyár, kelepel a gólyamadár (Óvodai játékos csoportos fejlesztések ötlettára	Flaccus Kiadó 2010
Lukács Józsefné - Ferencz Éva: Esik a hó, fúj a szél, varjú károg, itt a tél (Óvodai játékos csoportos fejlesztések ötlettára	Flaccus Kiadó 2011
Lukács Józsefné - Ferencz Éva: Itt a tavasz, fut a tél, kis méhecske döngicsél (Óvodai játékos csoportos fejlesztések ötlettára	Flaccus Kiadó 2010
Lukács Józsefné - Ferencz Éva: Mosolyog a napsugár, madár dalol, itt a nyár (Óvodai játékos csoportos fejlesztések ötlettára	Flaccus Kiadó 2011
Lukács Józsefné – Ferencz Éva: Kerek egy esztendő 4 kötet: ŐSZ, TÉL, TAVASZ, NYÁR	Flaccus Kiadó 2012; 2013
Lukács Józsefné – Ferencz Éva: Itt van az ős, elmúlt a nyár...; Megjött a tél, hujja a hó...; Kipp, kopp, mogyoró...; Itt a meleg, itt a nyár... (4 kötet)	Flaccus Kiadó 2010; 2011
Bihariné Dr. Krekó Ilona, Kanczler Gyuláné dr., Labanc Györgyi: Környezetkultúra az óvodában	Magyar Szakképzési Társaság, Budapest 2005
Természetismeret az óvodapedagógus szakhallgatóinak	ELTE Tanító. és Óvóképző Főiskolai Kar jegyzete Budapest 2006
Környezeti nevelés az erdőben	Öko-Fórum Alapítvány Budapest, 2006
Komposztálás az iskolakertben	Öko-Fórum Alapítvány Budapest, 2000
Franz Lohri és Astrid Schwyter: Találkozunk az erdőben! Erdőpedagógia	Öko-Fórum Alapítvány Budapest, 2004
Porkolábné Dr. Balogh Katalin, Dr. Balázsné Szűcs Judit, Szatzné Gregorits Anna: Komplex prevenciós óvodai program – kudarc nélkül az iskolában	Trefort Kiadó Bp. 2004.
Bakonyi Anna – Karczewicz Ágnes: Óvodapedagógusok nagy könyve	Neteducatio 2016

Demeter Lázár Katalin: Játszótárs	Geobook 2015
Klecsány Anikó: Kerek gyerek	Krasznár és Fia 2013
Czárán Eszter: Világnak, virága (4 kötet: Ősz, Tél, Tavasz, Nyár)	Sárosi Kft, 2005
Papp Kornélia (szerk.): Szájrol, szájra, kézről, kézre, I; II; III kötet	Geobook 2006; 2012
Dr Bucherna Nándorné - Faust Dezsőné - Zadravecz Teréz: Néphagyomány éltetés az óvodában	Hani Alapítvány, 1990
http://tehetseg.hu/	
http://tehetseg.hu/sites/default/files/20_kotet_net.pdf	
http://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_40_net.pdf	
http://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_33_net_teljes.pdf	
http://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_30_net.pdf	
http://tehetseg.hu/sites/default/files/22_kotet_net.pdf	
http://tehetseg.hu/sites/default/files/21_kotet_net.pdf#page=209	
http://tehetseg.hu/sites/default/files/12_kotet_net_color.pdf	
http://tehetseg.hu/sites/default/files/06_kotet_net.pdf	
http://www.mindenmegtanulhato.hu/az-elmeterkep/	

XV. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A pedagógiai program érvényességi ideje:

A nevelőtestület 2020.02.13-án kelt határozata alapján

HATÁROZATLAN IDŐRE SZÓL.

A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

1. Az óvodába járó gyermekek szocio-kulturális környezete nagymértékben megváltozik.
2. A program bevalásának eredményvizsgálatai szükségessé teszik a program módosítását.
3. A mindenkori törvényi előírások megváltozása.

Előírás a programmódosítás kezdeményezésére:

- A nevelőtestület 50 %+1 fő írásbeli előterjesztést tesz az intézmény vezetőségének
- A nevelőtestület határozatba foglalja a programban végrehajtott módosításokat.

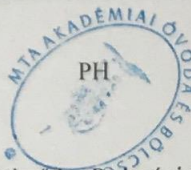
XVI. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Akadémiai Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Program

XVI. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete: 100 %-os arányban, a 2020.02.13-án kelt, AOB/152/7/2020 iktató számon lévő jegyzőkönyv, I.(2020. 02.13.) számú határozata alapján, az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programját elfogadta.

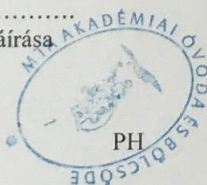
Kelt: Budapest, 2020.02.13.

Az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programját az intézmény vezetője, a I.(2020.02.14.) számú határozatával jóváhagyta.

Kelt: Budapest, 2020.02.14.

.....
Intézményvezető aláírása

Az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde pedagógiai programjával a fenntartó egyetért.

Kelt: Budapest, 2020. 02. 26.

.....
Fenntartó aláírása

Akadémiai Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Program

Az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde irattárában AOB/152/6/2020 iktatási számú jegyzőkönyv található, mely igazolja, hogy a szülők megismerték és véleményezték az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programját.

Az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde irattárában AOB/152/9/2020 iktatási számú Megismerési Nyilatkozat található, mely igazolja, hogy a szakmai munkaközösségek, illetve a közalkalmazotti képviselő megismerték és véleményezték az Akadémiai Óvoda s Bölcsőde Pedagógiai Programját.

Budapest, 2020.02.14.